

ПРАЕКТНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

Супрацоўнікі ўстаноў культуры Віцебскай вобласці на працягу 2025 года рэалізавалі наступныя праекты.

Бешанковіцкі раён: удзельнічаў у сумесным беларуска-расійскім духоўна-патрыятычным праекце "Камяні памяці". Праект – ініцыятыва, прысвечаная ўшанаванню гераізму беларускіх і расійскіх маракоў, якія ў 1943 годзе на працягу 225 дзён пад Наварасійскам абаранялі легендарную Малую зямлю. У рамках праекта прайшла ўрачыстая цырымонія перадачы шматтоннага валуна дэлегацыі Расійскай Федэрацыі для дастаўкі ў Кранштат; прэзентацыя медыя-выставы "Зямля Крывічоў" у сумесным праекце расійскага Фонда міра "Зямля крывічоў".

Браслаўскі раён: супрацоўнікі клубных устаноў прымалі актыўны ўдзел у праектнай дзейнасці: "Твары замест – твары разам" накіраваных на прафілактыку правапарушэнняў у падлеткавым асяроддзі; праект па аказанні бязвыплатнай замежнай дапамогі паміж ДУК "Цэнтралізаваная клубная сістэма Браслаўскага раёна" і Гагарынскім Цэнтрам харэаграфічнага мастацтва "Калейдаскоп"; арт-праект "Таямніцы Браслава" у рамках рэспубліканскага конкурсу маладзёжных ініцыятыў; эка-праект "Чысты горад пачынаецца з мяне", мэта якога – ахова прыроды, выкарыстанне непрыдатнага матэрыялу ў якасці карыснага, дарэнне яму "другога жыцця"; раённы праект "След у гісторыі", які аб'яднаў гісторыю, культуру і творчую спадчыну Браслаўскага краю.

Верхнядзвінскі раён рэалізавалі раённы сацыяльна-культурны праект па ЗЛЖ "Здорово быть здоровым!"; раённы праект "Лето. Дети. Досуг" для актывізацыі работы з падрастаючым пакаленнем і прыцягненнем іх да грамадска-культурнага жыцця па месцы пражывання; экскурсійны праект "Паглядзі, на якой зямлі стаіш!" у які ўваходзяць комплексная культурна-дасугавая праграма і экскурсіі.

Віцебскі раён ажыццяўляў адукацыйна-творчы праект "Арт-змена"; ў філіяле "Мазалаўскі сельскі доме культуры" працягваўся сацыяльна-культурны праект для дзяцей і падлеткаў "Мы разные, но мы вместе"; праекты "Мазалава – здаровы аграгарадок"; "Тулава – здаровы аграгарадок"; "Бабінічы – здаровы аграгарадок"; "Ноўка – здаровы пасёлак"; "Акцябрская – здаровы аграгарадок"; "Кіраўская – здаровы аграгарадок" былі рэалізаваны для павышэння цікавасці жыхароў да заняткаў спортам і вядзенню здоровага ладу жыцця; праект "Насустрач новым магчымасцям" рэалізавалі з мэтай арганізацыі цікавага вольнага часу для пажылых людзей і асоб з абмежаванымі магчымасцямі.

Глыбоцкі раён: працаваў над рэалізацыяй праектаў "Подари себе здоровье", які накіраваны на папулярызацыю здоровага ладу жыцця; "Любі і ведай свой край", накіраваны на далучэнне дзяцей да культурнай і духоўнай спадчыны роднага краю; "Планета дзяцінства" для арганізацыі змястоўнай дасугавой, творчай дзейнасці дзяцей; раённы праект "Гісторыка-культурная спадчына Глыбоччыны і сучаснасць"; сацыяльны праект "Ствараем разам" быў сумесным паміж Глыбоцкім домам рамёстваў і ДУА "Сацыяльна-педагагічны цэнтр Глыбоцкага раёна"; праекты "Традыцыі нашай старонкі" і "Дзіцячы фальклор у народных традыцыях", "Где родился, там и пригодился", накіраваны

на падтрыманне зручнага, бяспечнага, сучаснага і эстэтычна арганізаванага асяроддзя жыццядзейнасці дзяцей і падлеткаў; творчы праект выхаднога дня ”Музыка ў горадзе“, у рамках якога кожную нядзелю на канцэртнай пляцоўцы ля возера Кагальнае праходзілі канцэрты калектываў мастацкай творчасці ўстаноў культуры Глыбоччыны.

Гарадоцкі раён працягваў рэалізацыю творчага праекта ”Четыре сезона на острове затей“ для цікавага, карыснага і займальнага вольнага часу дзяцей на свежым паветры; рэалізаваны праект ”Гісторыя ў камні“, мэта якога – выхаванне ў насельніцтва пачуцця патрыятызму, вывучэнне гераічнага мінулага свайго краю; сярод устаноў культуры раёна рэалізоўваліся конкурс-праект ”Культурны дызайн-2025“, культурна-дасугавы праект для дзяцей і падлеткаў ”Колер настрою – лета“, для моладзі ”На рейве“; праект ”Маяк для многіх пакаленняў“, мэта якога – ушаноўванне людзей працы, сямейныя дынастыі, ардынаноўцаў, доўгажыхароў, юбіляраў.

Праект ”Фестывальная деревня Дубровенского района“ праводзіцца з мэтай умацавання адзінства сельскіх жыхароў і павышэння прэстыжу беларускай вёскі.

У Лепельскім раёне распрацаваны праект ”Зробім гучней разам“, мэтай якога з’яўляецца падтрымка творчых пачынанняў дзяцей з інваліднасцю; ”Канікулы – час новых адкрыццяў!“ – праект па рабоце з непаўналетнімі ў канікулярны час. Па гуманітарнаму праекту ”Нить времени“ для папулярызацыі традыцый ткацтва беларускіх паясоў і вязання кручком сярод насельніцтва горада Лепеля і Лепельскага раёна, Цэнтрам рамёстваў была атрымана замежная дабрачынная дапамога.

У Лёзненскім раёне застаецца запатрабаваным праект ”Дискотека 90-х“ створаны для папулярызацыі дыскатэчнага руху; стартаваў новы маштабны вакальны шоу-праект ”Город поёт“, мэта якога – пошук новых салістаў; інтэлектуальны праект ”Киноквиз“ для працоўнай моладзі; праект ”Карагод малых свят і прысвяткаў“ з цыклам тэатралізаваных абрадаў прысвечаны адраджэнню малых свят і прысвяткаў народнага календара; праект ”Краіна канікулярыя“, ў рамках якога праведзены: танцавальна-забаўляльная праграма ”Зімовыя канікулы“, гульня-падарожжа ”Вясёлыя канікулы“, арт-пляцоўка ”Хто ў мамы з татам самы-самы?“, танцавальна-гульнявая праграма ”Ура! Канікулы!“, танцавальна-забаўляльная праграма ”У рытме восені“; творчы праект ”Брэнд года“ створаны для выяўлення і падтрымкі найбольш паспяховых і інавацыйных праектаў у сферы культуры.

У Полацкім раёне рэалізаваны наступныя праекты: патрыятычны праект ”Великой памяти верны“, мэта – кансалідацыя грамадства, захаванне гістарычнай памяці аб мужнасці і гераізме беларускага народа, фарміраванне актыўнай грамадзянскай пазіцыі насельніцтва; аўтарскі праект па прапагандзе здаровага ладу жыцця ”Стиль жизни – ЗОЖ“ праз правядзенне тэматычных мерапрыемстваў і арганізацыю вольнага часу жыхароў і гасцей горада Полацка і Полацкага раёну праект спрыяе асвеце і прапагандзе ідэі здаровага і актыўнага ладу жыцця, прадухіленні ўжывання наркатыхных рэчываў у грамадстве; дабрачынны праект ”Радуга добра“, мэта якога – арганізацыя дабрачыннай

дапамогі для Цэнтра карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі, аддзялення дзённага знаходжання і рэабілітацыі інвалідаў, сацыяльна-педагагічнага цэнтра Полацкага раёна і дабрачыннаму грамадскаму аб'яднанню дапамогі безнаглядным жывёлам "Право на жизнь" г.Полацка; забаўляльны праект "Родные", мэта праекта – прыцягненне ўвагі да праблем людзей пажылога ўзросту, арганізацыя іх вольнага часу; заснаваны сумесны сацыяльны праект міжведамаснага ўзаемадзеяння аддзялення сацыяльнай рэабілітацыі, абілітацыі інвалідаў ДУ "Тэрытарыяльны цэнтр сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Полацкага раёна" з ДУК "Цэнтр культуры "Полацк" – інклюзіўны тэатральны праект "Ў", мэта праекта – стварэнне і функцыянаванне сучаснай, тэатральнай прасторы; аўтарскі праект "Не маўчы па-беларуску" з мэтай – арганізаваць беларускамоўныя мерапрыемствы, накіраваныя на прыцягненне ўвагі дзяцей і моладзі да роднай мовы, абудзіць у насельніцтва цікавасць да беларускай культурнай спадчыны; у рамках праекта "Тэатральнае рандэву" свае спектаклі паказвалі заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь народны тэатр "Пілігрым", узорны юнацкі тэатр-студыя "Гармонія", народны тэатр гістарычнага касцюма "Полацкі звяз", лялечны тэатр "Фантош", тэатральная студыя "Пілігрымчык"; праект "Нашы таленты любімаму гораду" мультыфарматны, напamкi розныя: музыка, жывапіс, харэаграфія, літаратура. Праходзіў праект як у анлайн, так і афлайн фарматах; "В стыле "рок" – рэалізуецца праект вакальна-інструментальнага ансамбля "Індра".

Ва ўстановах культуры Пастаўскага раёна дзейнічаў культурны праект "Разам мы праводзім лета", асноўнай мэтай якога з'яўлялася папулярызацыя дваровых гульняў і навучанне дзяцей і падлеткаў забавам іх бацькоў, бабуляў і дзядуляў; доўгатэрміновы праект-акцыя "Святкуем па-беларуску" быў створаны для папулярызацыі нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь – народнай гульні моладзі "Яшчар" у в. Гута; рэалізоўваўся культурны праект па абслугоўванню жыхароў малых і аддаленых вёсак "Хуткая культдапамога"; праект "RE-аніматы" прадстаўляе сабой арганізацыю дзіцячых анімацыйных праграм выязднага характару; "Літаратурна-музычная гасцёўня" – праект накіраваны на правядзенне мерапрыемстваў для дзяцей і падлеткаў.

У Сенненскім раёне сярод падлеткаў папулярны праект "Дыскатэкі "VALERA DANCE"; працягвалі сваю працу сацыяльныя праекты арганізацыі летняга вольнага часу і занятасці дзяцей і падлеткаў "Вясёлкавы настрой", культурны праект "Канікулы ў стылі "Актыў".

У Талачынскім раёне на працягу года былі рэалізаваны праекты: "Мая Спадчына", "100 ідэй для дзяцей", навагодні праект "ДОМiНО!", "Шчаслівая краіна дзяцінства", "О Родине, о подвиге, о славе".

Ва Ушацкім раёне рэалізаваны грамадска-культурны праект "Молодёжное пространство" з мэтай стварэння ўмоў для духоўна-маральнага выхавання падрастаючага пакалення, развіцця аматарскага выканальніцтва, рэалізацыі творчага патэнцыялу моладзі. Працягваў рэалізоўвацца сацыяльна-культурны праект "Шаг навстречу", мэтай якога – памяншэнне колькасці падлеткаў, якія

знаходзяцца на розных відах уліку, прафілактыка правапарушэнняў сярод непаўналетніх.

Творчы праект "Брэндавыя культурна-забаўляльныя праекты Чашніцкага раёна" накіраваны на папулярызацыю мясцовай культуры, традыцый і гісторыі.

У Шаркаўшчынскім раёне рэалізаваны праект па фарміраванню здаровага ладу жыцця "Здоровое лето – веселое детство", асноўная мэта якога стварэнне ўмоў для фарміравання ўстойлівай матывацыі да здаровага ладу жыцця ў дзяцей праз арганізацыю актыўнай, пазнавальнай і творчай дзейнасці ў летні перыяд. З мэтай папулярызацыі элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны, традыцыйных рэцэптаў прыгатавання страў беларускай нацыянальнай кухні, далучэння насельніцтва да вывучэння традыцый, гісторыі, культуры свайго краю праводзіўся праект "Справе продкаў – новае жыццё".

У Шумілінскім раёне ў рамках раённага патрыятычнага праекта "Лінія памяці. Код вайны" ва ўрочышчы Корна Обальскага сельсавета была ўзведзена партызанская стаянка. Праект падтрымала і прафінсавала Шумілінскае раённае аддзяленне Беларускай партыі "Белая Русь". Праект "Вясковы падворак" узнік як арганізацыя падворкаў сельсаветаў у вялікую панараму сялянскіх пабудов, з жывёламі і хатняй птушкай, вуллямі, рыбай, раслінамі, гароднінай, прадметамі побыта, нацыянальнай кухні, фотазонамі. Праект для пажылых людзей "Путешествие во времени по Шумилинскому району" пашырыў культурную дзейнасць на вёсцы.

**Аматарскія калектывы з найменнем ”народны“, ”узорны“
і званнем ”Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь“
на 01.01.2026 года**

Раён/горад	Колькасць				
	усяго	удзельнікаў	”народны“	”узорны“	”Заслужаны“
Аршанскі	30	679	21	7	2
Бешанковіцкі	10	183	9	1	-
Браслаўскі	12	201	10	2	-
Верхнядзвінскі	13	229	9	3	1
Віцебскі	10	190	8	2	
Гарадоцкі	13	269	10	1	2
Глыбоцкі	16	345	11	5	-
Докшыцкі	10	189	10	-	-
Дубровенскі	12	191	8	3	1
Лепельскі	15	337	11	3	1
Лёзненскі	10	153	10	-	-
Міёрскі	8	109	7	1	-
Пастаўскі	11	176	9	2	-
Полацкі	46	939	36	7	3
Расонскі	5	84	5	-	-
Сенненскі	7	115	7	-	-
Талачынскі	9	147	9	-	-
Ушацкі	7	143	6	1	-
Чашніцкі	9	167	8	1	-
Шаркаўшчынскі	10	178	7	3	-
Шумілінскі	14	238	11	3	-
г.Віцебск	38	1286	25	10	3
г.Наваполацк	15	350	12	3	-
УСЯГО:	330	6898	259	58	13

**Колькасць праведзеных святаў вёсак
у рэгіёнах Віцебскай вобласці ў 2025 годзе
(параўнальны аналіз з 2024 г.)**

Раён/горад	Колькасць	
	2025	2024
Аршанскі	62	87
Бешанковіцкі	13	10
Браслаўскі	28	24
Верхнядзвінскі	23	19
Віцебскі	18	14
Гарадоцкі	24	40
Глыбоцкі	26	15
Докшыцкі	44	46
Дубровенскі	23	22
Лепельскі	22	17
Лёзненскі	72	67
Міёрскі	19	14
Пастаўскі	39	39
Полацкі	21	13
Расонскі	9	9
Сенненскі	25	37
Талачынскі	43	36
Ушацкі	29	11
Чашніцкі	23	22
Шаркаўшчынскі	19	16
Шумілінскі	13	14
УСЯГО:	595	572

**АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ФАЛЬКЛОРНЫХ ФАРМІРАВАННЯЎ ВА
ЎСТАНОВАХ КУЛЬТУРЫ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ ЗА 2025 ГОД**

Фальклорныя калектывы фарміруюць культурны імідж Віцебшчыны, праз іх забеспячваюцца жыццяздольнасць спадчыны, ствараюцца ўмовы, пры якіх фальклор зможа быць захаваны і перададзены наступным пакаленням.

Паводле статыстычных даных, у сістэме клубных устаноў Віцебскай вобласці на пачатак 2025 года працавала 157 фарміраванняў фальклорнага накірунку, з іх 103 – для дарослых, з колькасцю ўдзельнікаў 1 251 чалавек; 54 – для дзяцей, з колькасцю ўдзельнікаў 581 чалавек. Удзельнікі гэтых калектываў

вывучаюць лад жыцця нашых продкаў, нацыянальныя і культурныя традыцыі, звычаі і абрады, багацейшы духоўны свет, мудрасць, надзвычайны талент нашага народа, а таксама захоўваюць і папулярызуюць гэтыя каштоўнасці ў сучасным жыцці.

Калектывы з найменнем "народны/узорны" з'яўляюцца вядучымі калектывамі Віцебшчыны па вывучэнню мясцовых традыцый і фальклору, імі назапашаны багаты вопыт, які актыўна практыкуецца і перадае фальклорную спадчыну сваім нашчадкам. У вобласці калектываў з найменнем "народны" – 42, "узорны" – 4. Званне "Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь" маюць 2 калектывы (Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь узорны фальклорны калектыў "Сунічкі" Лепельскай ДШМ, Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь фальклорны ансамбль "Паазер'е" выкладчыкаў ДУА "Пастаўская дзіцячая школа мастацтваў імя А.Тызенгаўза").

Агульная колькасць фальклорных калектываў вобласці, якія маюць найменне "народны", "узорны" і званне "заслужаны":

Найменне/званне	Калектывы сферы культуры	Калектывы сістэмы адукацыі	Прафсаюзныя калектывы	Ведамасныя калектывы
Народны	42			1
Узорны	4	8		
Заслужаны	2			

Колькасць фальклорных фарміраванняў па раёнах:

раён	колькасць фальклорных фарміраванняў	з іх для дзяцей	з найменнем "народны"	з найменнем "узорны"
Пастаўскі	14	4	2	
Гарадоцкі	13	3	5	
Сенненскі	14	4	3	
Талачынскі	15	5	2	
Полацкі	11	7	2	1
Чашніцкі	11	6	3	
Глыбоцкі	8	5	1	
Шаркаўшчынскі	9	4	3	
Аршанскі	9	1	1	1
Лёзненскі	8	3	1	
Ушацкі	7	2	3	1
Шумілінскі	6	1	2	
Міёрскі	5		2	
Браслаўскі	7	3	1	

Лепельскі	4	2	2	
Дубровенскі	6	3	2	1
Віцебскі раён	3	1		
Бешанковіцкі	2		2	
Докшыцкі	1		1	
Верхнядзвінскі	2		2	
г.Наваполацк	1		1	
Расонскі	1		1	

Задачы развіцця фальклору рэалізуюцца праз рэспубліканскія, абласныя раённыя семінары, міжнародныя навукова-практычныя канферэнцыі з удзелам носьбітаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны. У чэрвені на Віцебшчыне праходзіў Рэспубліканскі семінар-практыкум для спецыялістаў па фальклору і НКС "Беларускае Паазер'е. Захаванне і пераемнасць традыцый". У межах мерапрыемства ўдзельнікі з усіх абласцей Беларусі пазнаёміліся з адметнасцямі традыцыйнай кухні, танцавальнымі і спеўнымі традыцыямі, нематэрыяльнай культурнай спадчынай Лепельскага і Ушацкага раёнаў. Мэта а навукова-практычнай канферэнцыі "Стравы з таркаванай бульбы: традыцыі прыгатавання і ўжывання на Беларусі" – намінант сусветнай спадчыны ЮНЕСКА" г.п.Воранава Гродзенская вобласць – аб'яднаць веды пра стравы з таркаванай бульбы з усёй Беларусі, далей на іх аснове падрыхтаваць дакументы для накіравання ў ЮНЕСКА, каб стравы з таркаванай бульбы былі ўключаны ў спіс сусветнай спадчыны. Удзельнічалі ў канферэнцыі прадстаўнікі з усёй краіны. Віцебскую вобласць з дакладамі прадстаўлялі В.Сергіенка і В.Букіс. У лістападзе адбылася II Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя ў інстытуце педагогікі і псіхалогіі г.Петразаходск РФ па тэме "Этнапедагогіка как ресурс приобщения к традиционной культуре родного края", з дакладамі на тэму фальклору і традыцыйнай культуры выступілі спецыялісты ДУ "Віцебскі ОМЦНТ". Спецыялісты ўстаноў культуры вобласці прымалі ўдзел у Рэспубліканскіх семінарах-практыкумах: "Культурна-турыстычная дзейнасць ва ўстановах культуры: сучасныя тэндэнцыі"; "Захаванне гістарычнай памяці і культурнага наследдзя праз пераемственасць пакаленняў".

З мэтай паглыблення ведаў работнікаў клубных устаноў у Лепельскім раёне распрацаваны метадычны дапаможнік "Захаванне традыцый. Выкарыстанне фальклору ў працы з дзецьмі. Асноўныя метады работы з дзіцячым фальклорным калектывам". Народны калектыў беларускай нацыянальнай кухні, гульні і фальклору "Стайскія прысмакі" прыняў удзел у стварэнні зборніка "Кулінарыя Верхняга Падняпроўя".

Прапаганда здабыткаў народнай традыцыйнай культуры, асвятленне праблем яе захавання і пераемнасці з'яўляецца адным з галоўных накірункаў па вывучэнню фальклорнай спадчыны ў рэгіёне. Так, для спецыялістаў сельскіх клубных устаноў Гарадоцкага раёна праведзены раённы семінар на тэму "Сучасны стан традыцыйнай культуры Гарадоччыны. Захаванне нематэрыяльнай культурнай спадчыны рэгіёна", метадычныя дні "Работа сельскіх клубных

устаноў па арганізацыі і правядзенні святаў народнага календара“. У Глыбоцкім раёне адбыўся тэматычны семінар для работнікаў культуры ”Роля клубных устаноў у адражэнні, захаванні і папулярызацыі нацыянальнай спадчыны“. У Талачынскім раёне – семінар-практыкум на тэму ”Нематэрыяльная культурная спадчына Беларусі“.

Полацкім раёнам ажыццяўляецца цікавы цыклічны этнаграфічны праект ”З народнай скарбонкі Полаччыны“ ў рамках рэалізацыі мерапрыемстваў Дзяржаўнай праграмы ”Беларусь гасцінная“, даследчы этнаграфічны праект ”Шляхам продкаў“, праект ”Карагод малых свят і прысвяткаў“ з цыклам тэатралізаваных абрадаў, праекта ”Культура і звычаі роднага краю“, праект ”Школа народных традыцый“. У Талачынскім раёне працягвае рэалізоўвацца праект ”Мая Спадчына“, у рамках якога распрацаваны мерапрыемствы, накіраваныя на вывучэнне і зберажэнне духоўнай культуры, абрадаў, традыцый і гістарычнай памяці нашага народа, абуджэнне нацыянальнай годнасці, гонару за сваю Бацькаўшчыну. Прадоўжыла работу ”Школа фальклору“ ва Ушацкім раёне, якую з задавальненнем наведваюць вучні малодшых класаў. Культурна-мастацкі праект ”Справе продкаў – новае жыццё“, які праходзіў у некалькі этапаў і закрануў усе элементы нематэрыяльнай культурнай спадчыны Віцебскай вобласці, праходзіць на тэрыторыі Шаркаўшчынскага раёна. Упершыню ў Паставах адбыўся гастронамічны праект ”Ежа з сэнсам“ у межах спартыўна-культурнага фестывалю ”Вытокі“. На праекце была прадстаўлена выстава-дэгустацыя страў беларускай народнай кухні, дзе таксама можна было паспрабаваць стравы з таркаванай бульбы. У Пастаўскім раёне створаны доўгатэрміновы праект-акцыя ”Святкуем па-беларуску“ для папулярызацыі элемента НКС – народнай гульні моладзі ”Яшчар“. Праект ”Вясковы двор“ рэалізаваны ў Шумілінскім раёне.

Развіццю і прапагандзе фальклору Гарадоцкага раёна спрыяе і раённы агляд-конкурс народнай творчасці ”Гарадоцкая скарбонка“, які штогод праводзіцца Цэнтрам культуры з удзелам фальклорных калектываў клубных устаноў, а таксама раённы фестываль народнай творчасці, беларускай паэзіі і фальклору ”Гарадоцкі Парнас“.

У Докшыцкім раёне праходзіць раённы агляд-конкурс фальклорнага мастацтва ”З крыніц спрадвечных“.

У Пастаўскім раёне – агляд-конкурс ”Узнаўленне фальклорных ігрышчаў і дэманстрацыя іх у жыцці“.

Адным са значных мерапрыемстваў Глыбоцкага раёна з’яўляецца рэгіянальнае свята ”Моц пакаленняў“.

Адкрытыя заняткі, творчыя сустрэчы, майстар-класы садзейнічаюць папулярызацыі рэгіянальнага фальклору і традыцый.

У межах праекта ”Насустрач новым магчымасцям“ у Браслаўскім раёне ладзіліся фальклорная экспедыцыя, сумесна з Цэнтрам даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па Браслаўскім раёне. Падчас правядзення экспедыцый былі сабраны матэрыялы па каляндарнай і сямейнай абраднасці, народнай прозе, народнай медыцыне, міфалогіі, запісаны старадаўнія песні. Дырэктарам Цэнтра, акадэмікам

Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі А.І.Лакотка быў дасланы падзячны ліст на імя старшыні Браслаўскага раённага выканаўчага камітэта за арганізацыю і дапамогу ў правядзенні навуковай экспедыцыі прафесара, загадчыка аддзела фалькларыстыкі і культуры славянскіх народаў Т.У. Валодзінай.

У жніўні Верхнядзінскі раён наведала экспедыцыя этнаграфічнага таварыства студэнтаў, дзе за два дні плённай працы былі сабраны каштоўныя этнаграфічныя матэрыялы.

”Па сцэжках спадчыны“ – такую назву маюць экспедыцыі, якія арганізаваны былі ў Шумілінскім раёне. Старыя людзі дзяляцца сакрэтамі народнага майстэрства, якія сёння ўжо амаль забытыя, а часам, нягледзячы на свае гады, нават паказваюць танцы сваёй маладосці. Вынік вандровак у бягучым годзе – адзначыць брэндавыя мерапрыемствы мясцовых Саветаў, каб разгарнуць шырэй такія святы на наступны год і прыцягнуць турыстаў, паказаць глыбінкі Шуміліншчыны.

У многіх філіялах клубных устаноў дзейнічаюць этнаграфічныя куткі, у якіх сабраны прадметы сялянскага побыту мінулых часоў, старадаўнія прылады працы, вырабы народных майстэраў і рамеснікаў.

Клубныя ўстановы Віцебшчыны прадоўжылі пошук старадаўніх прадметаў побыту, рамёстваў, хатняга ўжытку, новых сведкаў аб нематэрыяльнай культурнай спадчыне ад носьбітаў традыцый.

Для папулярызацыі традыцыйнай культуры Віцебшчыны Віцебскі АМЦНТ і раённыя ўстановы культуры вядуць супрацоўніцтва з раённымі, абласнымі і рэспубліканскімі сродкамі масавай інфармацыі, тэлерадыё-кампаніямі: народны фальклорны ансамбль ”Блізнянка“ удзельнічаў у здымках тэлепраекта ”Наперад у мінулае“ ТК ”Беларусь-3“, таксама калектыў прэзентаваў абрад ”мышчэ барод“ ў тэлепраграме ”Вячэрні Віцебск“ Віцебскага ТБ; ўдзельнікі школы фальклорнага танца ”Талачынскія закаблукі“ прымалі ўдзел у відэаздымках пазнавальнай турыстычнай штотыднёвай праграмы ”Маршрут построен“ ТК ”Беларусь 24“; узорны фальклорны калектыў ”Шчодрыкі“ здымаўся ў тэлевізійнай праграме ”Наперад у мінулае“ на ТК ”Беларусь-3“; у этнаграфічнай сядзібе ”Вецяра“ адбылася прэзентацыя сядзібы і традыцыйных беларускіх страў для праграмы ”Пуцёўка бай“, праведзены майстар-класы па прыгатаванні рэгіянальных страў для перадачы ”Беларуская кухня“; з кулінарнымі традыцыямі Глыбоччыны знаёмілася праграма ”НТВ-Беларусь“, праект ”Еда – хочь куда“; адбыліся здымкі элемента НКС абрадавай гульні ”Жаніцьба Цярэшкі“ (Лепельскі раён) ў межах праекта ТК АНТ ”Белые Росы“; калектыў нацыянальнай кухні, гульні і фальклору ”Стайскія прысмакі“ прыняў удзел у здымках тэлеперадачы ”Вечерний Витебск“, у снежны адбыліся відэаздымкі майстар-класа па прыгатаванні дранікаў і клёцак з ”душамі“ для ўключэння элемента нематэрыяльнай культурнай спадчыны ”Стравы з таркаванай бульбы – дранікі, бульбяныя бліны, бабка і іншыя. Традыцыі прыгатавання і спажывання“ у Рэпрэзентатывы спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва ЮНЭСКА.

Шматвекавы вопыт назірання за прыродай і разуменне яе прадказанняў сфарміравалі кола народных святаў. Пасля таго, як Саракі птушкамі абвясцілі аб

прыходзе вясны, паступова абуджаўся жывёльны свет. Згодна этнаграфічным апісаннем Віцебскага Падзвіння раней у нашым рэгіёне бытаваў звычай "будзіць мядзведзя", у веснавым коле свят гэты звычай называўся "Камаедзіца" У дзіцячым садку №16 г.Віцебска адбылося свята "Камаедзіца", якое адносіцца да самай старажытнай дахрысціянскай эпохі. Прысутнасць вобраза мядзведзя тлумачыцца тым, што яго звязвалі з пладавітасцю, урадлівасцю і абавязковай стравай на свяце былі "Гарохавыя камы".

Каляды – традыцыйнае свята, якое адзначаюць ва ўсх установах культуры вобласці. Вельмі любяць Каляды праводзіць у дзіцячых фальклорных калектывах, але і некаторыя дарослыя калектывы пераапрацоўваюцца ў цыганей, казу, мядзведзя, бусла і іншых персанажаў з песнямі пад гармонік, баян ідуць па вёсках, заходзяць у сядзібы жыхароў з пажаданням добрага ўраджаю на новы год і дабрабыту гаспадарам і ўсёй іх радзіне. На Масленіцу многія раёны праводзяць агляды-конкурсы: пякуць бліны на калодках, каляць дровы, ладзяць выставы-конкурсы страў і прысмакаў з бліноў.

У музеі-сядзібе і. Е. Рэпіна "Здраўнёва" у ліпені разгарнулася святкаванне Купалля – яркае, запальнае і напоўненае духам старадаўніх абрадаў. Госці фестывалю акунуліся ў атмасферу летняга чараўніцтва, дзе перапляліся народныя традыцыі і сучасная музыка.

Зберагаючы свае мясцовыя традыцыі фальклорныя калектывы праводзяць Засёўкі, Зажынкi, Дажынкi. З абрадывамі дзеямi зажынання першага снапа, адыходам камбайнаў у поле, песнямі, з абрадам завівання "барады". Абавязкова пякуць святочны каравай, які затым перадаецца кіраўніку гаспадаркі і камбайнёрам.

У Бешанковіцкім раёне традыцыйна з поспехам праходзіць "Траецкі фестываль" у аграгарадку Астроўна.

Стала ўжо традыцыйным у Докшыцкім раёне свята нацыянальнай культуры "Зберагаем вытокі свае", якое праводзіцца ў аграгарадку Таргуны ў першы дзень Святой Троіцы. Тут жа праводзяцца майстар-класы па пражы кудзелі, па вырабе драўляных лыжак, па маляванцы, па саломалляцтве, па прыгатаванні страў з таркаванай бульбы і клёцак з "душамі".

Традыцыйна з 6 на 7 ліпеня ўстановы культуры рыхтуюць купальскія гулянні. У рамках гэтага свята праводзяцца майстар-класы па пляценню вяноў, выконванню побытавых танцаў. У ліпені ў г.Докшыцы прайшоў фест траў "Жыватворная сіла" у межах якога было арганізавана шмат тэматычных і забаўляльных пляцовак. Найбольшай папулярнасцю карысталася фальклорная пляцоўка "Вечарына ў Докшыцах", дзе паказвалі майстар-клас па побытавых танцах, па ткацтву і вышыўцы, па лозапляценню і саломалляцтве.

У фальклорным накірунку працуюць калектывы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору. Удзельнікі гэтых калектываў вядуць актыўную пошукавую работу па зборы рэцэптаў рэгіянальных страў, гульняў, вуснай народнай творчасці. Штогод папоўняецца спіс беларускіх гульняў і страў. Калектывамі арганізуюцца розныя па форме і змесце мерапрыемствы: выставы-дэгустацыі, інфармацыйныя праграмы, майстар-класы, сустрэчы, пасядзелкі, вечары адпачынку і многія іншыя. Упершыню ў рамках XXXI Міжнароднага фестывалю песні і музыкі

”Дняпроўскія галасы ў Дуброўне“ адбыўся гастрэфэст па – Дубровенску з прэзентацыяй традыцыйных страў ”Смачна есці“. На тэматычных пляцоўках калектывы нацыянальнай кухні, фальклора і гульні з Віцебскай вобласці прадстаўлялі традыцыйныя стравы беларускай кухні. У час выстаў-дэгустацый, кожны жадаючы мог не толькі пачаставацца смачнымі стравамі, але і пагуляць у розныя гульні. Штогод, на прыканцы Міжнароднага фестывалю песні і музыкі ”Дняпроўскія галасы ў Дуброўне“ народны фальклорны калектыв ”Кудзеліца“ праводзіць абрад ”Пасахі на лёгкія шляхі“, дзе з добрымі словамі пажадання звяртаюцца да ўдзельнікаў і ганаровых гасцей фестывалю, уручаюць ім у гліняным посудзе духмяныя, макавыя пасахі.

Раённае свята бульбы ”Бульбяны фэст“ праводзілася на базе Германавіцкага мастацка-этнаграфічнага музея Я.Н.Драздовіча Шаркаўшчынскага раёна па папулярызацыі элемента нематэрыяльнай культурнай спадчыны ”Стравы з таркаванай бульбы“. Для гасцей свята, творчых калектываў быў арганізаваны конкурс на лепшую страву з таркаванай бульбы ”З бульбы ўсяго шмат“; раённае свята клёцкі ”І ў клёцак ёсць душа“ і конкурс на лепшую страву ”Клёцкі з душамі“ па захаванню і папулярызацыі элемента нематэрыяльнай культурнай спадчыны ”Традыцыйная страва клёцкі з ”душами“ адбылося на базе Радзюкоўскага сельскага Дома культуры.

Частаванне клёцкамі ”з душами“ і стравамі з таркаванай бульбы праходзіць падчас правядзення праграмы ”На госці да пастаўскага млынара“, які праводзіць народны калектыв нацыянальнай кухні, гульні і абраду ”Традыцыя“.

Частаванне дранікамі ”Па-ходцаўскі“ і стравамі з таркаванай бульбы праходзіць падчас правядзення выстаў-дэгустацый страў рэгіянальнай кухні народным калектывам беларускай нацыянальнай кухні, гульні і фальклора ”Хадчаначка“ Ходцаўскага Дома культуры і клубам нацыянальнай кухні ”Палымяначка“ Пламенскага сельскага клуба.

Народны калектыв традыцыйнай абраднасці і звычаяў ”Староверскіе стряпухі“ Шаркаўшчынскага раёна займаецца зберажэннем і папулярызацыяй традыцый беларусаў, якія прытрымліваюцца светапогляду староверскай культуры, па староверскіх рацэптах на святах гатуюцца: ”Морковнікі“, ”Комы луковыя“, ”Заедкі“, ”Тыквеннік“. Гульні і фальклорныя праграмы ўключаюць ў сябе гульні ”Шалыга“, ”Вьюнок“, якія дэманстраваліся ў выставачным цэнтры БелЭкса г.Мінск. Майстар-клас па вырабу ”маслянога барана“ быў праведзены для ўдзельнікаў Міжнароднага турыстычнага кірмашу ”Адпачынак-2025“.

Фальклорныя калектывы дыманструюць традыцыйныя стравы і майстар-класы па іх прыгатаванні на міжнародных і абласных фестывалях святах: конкурс-прэзентацыя тэматычных брэндавых пляцовак гарадоў і раёнаў вобласці ў межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“; XXXI Міжнародным фестывалі песні і музыкі ”Дняпроўскія галасы ў Дуброўне“; абласным фестывалі-кірмашы працаўнікоў сяла ”Дажынкі“; XXVII Міжнароднай выставе-кірмашу турыстычных паслуг ”Адпачынак“; Рэспубліканскім фестывалі сяброўства і мастацтва ”Дзве ракі“; Рэспубліканскім фестывалі ”Каляндарны Сонцакруг“, г.Мінск; V абласным фестывалі беларускай нацыянальнай кухні

”Дзвінскі смак“; адкрытым абласным свяце народнага гумару ”Смяцца не грэх“ у г.п.Шуміліна; абласным свяце аматарскіх аб’яднанняў ”Яблычны Фэст“ у г.п Шаркаўшчына.

Дзейнасць узорных фальклорных калектываў ”Лецейка“ філіяла ”Багатырскі сельскі Дом культуры“ ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“; ”Спадчына“ філіяла ”Матырынскі к/б“ ДУК ”Ушацкі РЦКіНТ“; ”Шчодрыкі“ філіяла ”Палац культуры г.Барань Аршанскага раёна“ ДУК ”Гарадскі Палац культуры і творчасці ”Орша“; ўзорны фальклорны калектыў ”Глыбінка“ філіяла ”Калінаўскі сельскі Дом культуры“ ДУК ”Раённы ЦНТіКДД Дубровенскага раёна“ накіравана на фарміраванне ў дзяцей музычных і творчых здольнасцей сродкамі беларускага фальклору, захаванне мясцовых традыцый і абрадаў, аднаўленне і пашырэнне рэпертуару.

Дзейнасць народных фальклорных гуртоў ”Гульбічы“ ДУК ”Шумілінскі раённы Цэнтр культуры“; ”Глейна“ ДУК ”Гарадоцкі раённы Цэнтр культуры“; ”Кругаверць“ ДУК ”Лепельскі РДК“; ”Язынка“ філіяла ”Язненскі СДК“ і ”Іставіца“ ”Істаўскага СК“ ДУК ”Міёрскі ЦКіНТ“, ”Аршаначка“ філіяла ”Бабініцкі СДК“ ДУК Аршанскі РЦК“; гурта архаічных спеваў ”Княжыч“ Цэнтра рамёстваў і традыцыйнай культуры ДУК ”Цэнтр культуры г.Наваполацка“ накіравана на захаванне і папулярызацыю спрадвечных народных традыцый і абрадаў, імкненне да высокага выканаўчага майстэрства і перадачу фальклору нашчадкам. Сістэматычныя рэпетыцыі, індывідуальныя заняткі спрыяюць таму, каб калектывы мелі высокі творчы ўзровень і выканаўчае майстэрства.

Дзейнасць народных фальклорных калектываў ”Медуніца“ філіяла ”Дом культуры аг.Адаменкі“ ДУК ”Лёзненская ЦКС“; ”Вярба“ філіяла ”Дрысвяцкі СДК“ ДУК ЦКС Браслаўскага раёна“; ”Азерыца“ філіяла ”Езярышчынскі гарпасялковы Дом культуры“ і ”Спадарыня“ філіяла ”Бычыхінскі СДК“ Гарадоцкага раёна; ”Кудзеліца“ ДУК ”Раённы цэнтр народнай творчасці і культурна-дасугавай дзейнасці Дубровенскага раёна“; ”Купалінка“ філіяла ”Більдзюгскі СДК“ ДУК ”Шаркаўшчынскі раённы цэнтр культуры“; народны фальклорны калектыў ”Суседзі“ філіяла ”Аболецкі Дом фальклору“ ДУК ”Талачынскі РЦКіНТ“; ”Матырынская спадчына“ ДУК ”Ушацкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці імя Г.М Гарбука“; ”Крыніца“ філіяла ”Янкавіцкі к/б“ ДУК ”Расонскі РЦКіНТ“; ”Кругліца“ філіяла ”Кругліцкі СДК“ ДУК ”Чашніцкі РЦКіНТ“; ”Крыніца“ філіяла ”Бачэйкаўскі СДК“ ДУК ”Бешанковіцкі РЦК“; ”Вясёлыя музыкі“ ДУК ”Сенненскі РЦКіНТ“, народны фальклорны калектыў філіяла ”Андронаўскі СК“ ДУК ”ЦКіНТ Пастаўскага раёна“ накіравана на сістэмную работу па выяўленню і фіксацыі аб’ектаў нематэрыяльнай гісторыка-культурнай спадчыны, аднаўленню рэгіянальных і мясцовых фальклорных традыцый. Удзельнікі ўсе жывуць у адной мясцовасці і падтрымліваюць свае вакальныя традыцыі, захоўваюць і перадаюць з пакалення ў пакаленне свае звычаі і абрады, уключаючы гаворку, зборную экспедыцыйную інфармацыю, назапашаны багаты фальклорна-этнагарафічны матэрыял.

Свядомая, глыбокая цікавасць да мясцовага фальклору, народнага тэатру, менавіта на гэтых складніках будуюцца дзейнасць народнага тэатру фальклору "Цярэшка" Глыбоцкага цэнтра традыцыйнай культуры і народнай творчасці.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ КАЛЕКТЫВАЎ З НАЙМЕННЕ "НАРОДНЫ", "УЗОРНЫ" ДАМОЎ (ЦЭНТРАЎ) РАМЁСТВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

На базе Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў Віцебскай вобласці па стане на 01.01.2026 года дзейнічаюць 35 калектываў з найменнем "народны", "узорны", з іх 2 калектывы маюць званне "Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь" (Гарадоцкі, Лепельскі раёны). Гэта студыі майстроў народных мастацкіх рамёстваў і мастакоў-аматараў, студыі фларыстыкі і дызайна, батлеечныя калектывы. У асноўным, гэта калектывы, удзельнікамі якіх з'яўляюцца дарослыя. Кіраўнікам неабходна больш увагі надаваць рабоце з дзецьмі і падлеткамі.

На працягу справаздачнага года дадзеныя калектывы актыўна прымалі ўдзел у абласных, рэспубліканскіх, міжнародных мерапрыемствах, сярод якіх: Рэспубліканскі фестываль-кірмаш "Вясновы букет", Рэспубліканская выстава інсіднага мастацтва "ІНСІТА-2025", прысвечаная 80-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, абласны праект па інсідтнаму мастацтву "Погляд мастака", Рэспубліканская выстава дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва "Калядная зорка", кірмаш рамёстваў "Горадзе майстроў" у рамках XXXIV Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску", абменныя выставы паміж Віцебскай і Смаленскай, Пскоўскай абласцямі, абласная выстава-конкурс мастацкіх вырабаў "Птушыны перапах" у межах экалагічнага свята "Журавы і журавіны Міёрскага краю", абласная выстава-конкурс "Ад зерня да каравая" ў рамках абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі Віцебскай вобласці "Дажынкі – 2025" ў г. Чашнікі і інш.

Калектывам, якія працуюць на базе Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў Віцебскай вобласці неабходна больш актыўна папулярызаваць сваю дзейнасць у інтэрнет-прасторы, прыцягваць увагу дзяцей і моладзі да традыцыйнай творчасці праз правядзенне майстар-класаў, урокаў традыцыйнай культуры, творчых сустрэч. Студыям фларыстыкі і дызайна неабходна актывізаваць удзел у абласных конкурсах і выставах.

**АНАЛІЗ
ЭЛЕМЕНТАЎ НЕМАТЭРЫЯЛЬНАЙ КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ
ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ, ЎКЛЮЧАНЫХ У ДЗЯРЖАЎНЫ СПІС
ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫХ КАШТОЎНАСЦЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ ПА СТАНЕ НА 01.01.2026 Г.**

Агульная колькасць элементаў нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей (далей – НГКК) на тэрыторыі Віцебскай вобласці па стане на 01.01.2026 года – 25.

Комплексных аб’ектаў НГКК – 5, індывідуальных аб’ектаў НГКК – 20.

Класіфікацыя элементаў па тыпах: вусныя традыцыі і формы выражэння – 3 элемента; традыцыйныя цырымоніі – 4 элемента; нематэрыяльная гісторыка-культурная каштоўнасць у матэрыяльнай форме існавання (праявы) – 1 элемент; традыцыйныя рамёствы – 9 элементаў; традыцыйная ежа – 4 элемента; выканальніцкія мастацтвы – 4 элемента.

Аўтынтных і нязменных элементаў НГКК катэгорыі А: 5 элементаў; адноўленых элементаў НГКК, якія з часам могуць змяняцца катэгорыі Б: 20 элементаў.

Каардынацыю зберажэння элементаў нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці (далей – НГКК) Віцебскай вобласці ажыццяўляе ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці“ – арганізоўвае і праводзіць семінары-практыкумы па традыцыйнай культуры, якія ўключаюць пытанні аховы НГКК і падрыхтоўкі спецыялістаў у галіне НГКК, з запрашэннем экспертаў і прыцягненнем носьбітаў НГКК у практычную частку мерапрыемстваў, для супрацоўнікаў клубных устаноў, дамоў і цэнтраў рамёстваў, у тым ліку носьбітаў НГКК; аказвае практычную дапамогу для ўдзелу носьбітаў элементаў НГКК у раённых, абласных, рэспубліканскіх, міжнародных мерапрыемствах; штогод праводзяцца маніторынгі стану нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Віцебскай вобласці.

Найбольш удалай практыкай па зберажэнні элементаў НГКК у рэгіёнах і ў вобласці застаецца правядзенне фестываляў, святаў, конкурсаў, праектаў, выстаў.

ДУ ”Віцебскі АМЦНТ” сумесна з аддзелаў і сектараў культуры гаррайвыканкамаў у 2025 годзе быў арганізаваны і праведзены шэраг мерапрыемстваў, накіраваных на зберажэнне і папулярнызацыю элементаў НГКК.

Так, у 2025 годзе ”Вусныя традыцыі і формы выражэння“, ”Традыцыйныя цырымоніі“ і ”Выканальніцкія мастацтвы“ актыўна прэзентаваліся на абласным семінары-практыкуме для кіраўнікоў аматарскіх тэатраў лялек, які адбыўся ў г.Маладзечна Мінскай вобласці на базе абласнога тэатра лялек ”Батлейка“; у культурным праекце ”В кругу песен и друзей“ у рамках XXXIV Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“, у рамках правядзення свята ”Купалле на Запаведным Востраве-2025“ (аг.Псуя Глыбоцкага раёна); у межах мерапрыемстваў Міжнароднай летняй школы ”ГУАП-ПГУ“ (г.Санкт-Пецярбург, Расія; г.Полацк) і Міжнароднай школы ”Технологические лидеры

Союзаго гасударства. ПГУ-Псков ГУ“ (г.Пскоў, г.Полацк) і інш.

Носьбіты элементаў штогод бяруць удзел у такіх мерапрыемствах як: Міжнародны фестываль народнай музыкі ”Звіняць цымбалы і гармонік“ (г.Паставы); Міжнароднае свята ”Вішнёвы фестываль“ (г.Глыбокае).

На пастаяннай аснове ладзяцца канцэрты, лекцыі, выступленні, прэзентацыі абрадаў і інш. У студзені, лютым і снежні 2025 года шэраг элементаў НГКК прэзентаваўся на выставе дасягненняў суверэннай Беларусі ”Моя Беларусь“ (г.Мінск).

З мэтай папулярызацыі элементаў тыпу ”Традыцыйная ежа“ і страў традыцыйнай кухні на працягу года праводзіўся V абласны фестываль беларускай нацыянальнай кухні ”Дзвінскі смак“ (Віцебскі раён); у г.п.Шаркаўшчына праведзена абласное свята аматарскіх аб’яднанняў ”Яблычны фэст“, у межах якога адбылася выстава-прэзентацыя страў-пачастункаў па арыгінальных рэцэптах свайго краю, пастаянна ладзяцца раённыя прэзентацыі страў нацыянальнай кухні. У г.п.Воранава Гродзенскай вобласці адбылася навукова-практычная канферэнцыя ”Стравы з таркаванай бульбы: традыцыі прыгатавання і ўжывання на Беларусі“ – намінант сусветнай спадчыны ЮНЕСКА“, удзел у якой прынялі супрацоўнікі ўстаноў культуры Віцебскай вобласці.

Найбольш шырока ў 2025 годзе былі прадстаўлены традыцыйныя рамёствы, якія прэзентаваліся на мерапрыемствах розных узроўняў: на абласной выставе-конкурсе мастацкага роспісу ”Казачны куфэрак“ (г.Віцебск); на абласной выставе-конкурсе ”Ад зерня да каравая“ у рамках абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі Віцебскай вобласці ”Дажынкi-2025“ (г.Чашнікі); на абласной інтэрактыўнай выставе-конкурсе мастацкіх вырабаў ”Птушыны перапалох“ у межах экалагічнага свята ”Жураўлі і журавіны Міёрскага краю“ (г.Міёры); на абласной выставе-конкурсе галаўных убораў ”Справа ў капелюшы“ у рамках Міжнароднага свята ”Вишневый фестиваль“ (г.Глыбокае); на абменных выставах з Пскоўскай і Смаленскай абласцямі (г.Пскоў, г.Смаленск); на медыя-выставе ”Земля кривичей – территория единства. Сплочение граждан России и Беларуси на основе общей истории и культуры“, рэалізуемай Смаленскім абласным аддзяленнем МАФ ”Российский фонд мира“ (г.Віцебск); на кірмашы рамёстваў ”Горад майстроў“ і на III адкрытым абласным свяце-конкурсе выцінанкі ”Ажурныя мары“ у межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“; у межах сумеснага выставачнага праекта ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці“ і УК ”Віцебскі абласны краязнаўчы музей“ па інсітнаму мастацтву ”Погляд мастака“, прысвечанага 80-годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне (г.п.Шуміліна, г.Гарадок, г.Сянно, г.п.Ушачы, г.п.Лёзна, г.Дуброўна, г.Талачын, г.Лепель, 2025 г.); на Рэспубліканскай выставе інсітнага мастацтва ”Інсiта-2025“, прысвечанай 80-годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне (г.Віцебск); на Рэспубліканскім фестывалі-кірмашы народных мастацкіх рамёсваў ”Вясновы букет“ (г.Мінск) і інш.

Творчасць майстроў Віцебшчыны дэманстравалася ў г.Ліда Гродзенскай вобласці на XXXII Дні беларускага пісьменства. Майстры з Гарадоцкага і

Лепельскага раёнаў прынялі ўдзел у "Свяце ткацтва", прадставіўшы элементы НГКК: традыцыю ажурнага ткацтва Гарадоцкага раёна і ткацтва пасцілак у тэхніцы аднабаковага перабору Лепельскага раёна (г.Ліда). У 2025 годзе быў рэалізаваны творчы адукацыйны праект "Школа ганчара" (г.Віцебск, аг.Германавічы Шаркаўшчынскага раёна, г.п.Копысь Аршанскага раёна).

У чэрвені быў арганізаваны Рэспубліканскі семінар-практыкум для спецыялістаў па фальклору, нематэрыяльнай культурнай спадчыне "Беларускае Паазер'е. Захаванне і пераемнасць традыцый" (Лепельскі, Ушацкі раёны).

Сумесны праект ДУ "Віцебскі АМЦНТ" і ДУА "Віцебскі гарадскі цэнтр дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі" "Код майстэрства", які рэалізоўваецца ўжо на працягу двух гадоў і прадугледжвае правядзенне семінараў, выстаў, майстар-класаў для педагогаў, навучэнцаў гурткоў на базе Віцебскага АМЦНТ і дамоў (цэнтраў) рамёстваў Віцебскай вобласці, працягнуў свая работу ў справаздачным годзе. Дадзены праект будзе рэалізаваць і ў 2026 годзе.

У 2025 годзе спецыялістамі ДУ "Віцебскі АМЦНТ" вялася работа па падрыхтоўцы элементаў НГКК для прадстаўлення на Рэспубліканскую Раду – "Вышыўка "перавіць" ("Тэхналогія вышыўкі па сетцы Віцебскай вобласці") і "Традыцыйныя карагоды і танцы Талачынскага раёна".

Не гледзячы на развіццё і папулярызацыю элементаў НГКК, існуе шэраг праблем. Так, вострай праблемай на дадзены час з'яўляецца фалькларызацыя традыцыйнай культуры.

Урбанізацыя, старэнне носьбітаў і малая колькасць пераемнікаў аказвае неспрыяльны ўплыў на развіццё традыцыйнай культуры. Некаторыя абрады і цырымоніі з актыўнага аўтэнтчнага бытавання практычна выйшлі. У жывым асяроддзі элементы практычна не бытуць, некаторыя рамёствы развіваюцца толькі ва ўстановах культуры. Негатыўны ўплыў аказвае змяненне колькасці жыхароў у сельскай мясцовасці і змяненне вясковага ўкладу, што можа прывесці да частковага знікнення НГКК.

Існуе шэраг элементаў, якія знаходзяцца пад пагрозай знішчэння, сярод іх "Традыцыя вырабу валёнак" (пагроза знішчэння элемента па шэрагу прычын: нізкая запатрабаванасць дадзенага віду абутку; змяненне колькасці гаспадароў, якія гадуюць авечак і нарыхтоўваюць воўну; працягласць тэрміну вырабу валёнак).

"Традыцыйнае інструментальнае выкананне на дыятанічных цымбалах" і "Культура беларускай дуды на Віцебшчыне" на сённяшні дзень таксама пад пагрозай – амаль не існуе майстроў, якія займаюцца вырабам і настройкай інструментаў. Практыцы перадачы традыцыі спрыяюць толькі ўстановы культуры, назіраецца малая колькасць пераемнікаў.

У якасці пагрозы стравам традыцыйнай кухні – замена ручной працы прыладамі сучасных тэхналогій.

Для майстроў вострай праблемай з'яўляецца адсутнасць спецыялізаваных крам для набывання зыходных матэрыялаў. Са зменай клімату парушаецца якасць расліннай сыравіны (салома, бяроза, лаза і інш.)

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ АМАТАРСКІХ АБ'ЯДНАННЯЎ І КЛУБАЎ ПА ІНТАРЭСАХ КЛУБНЫХ УСТАНОЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці ў 2025 годзе плённа працавала 2 576 клубных фарміраванняў (на 76 менш, чым у 2024 г.). У тым ліку, згодна інтэграванай базе дадзеных па стане на 01.01.2026, дзейнічала 584 аматарскіх аб'яднанняў, што на 3 менш, чым на 01.01.2025, колькасць удзельнікаў – 7 618: на 98 удзельнікаў менш, чым у 2024 г. (2024 г. – 7 716 чал.); з іх 197 аб'яднанняў дзейнічала для дзяцей і падлеткаў, што на 2 больш, чым у 2024 г., колькасць удзельнікаў – 2 310: на 44 удзельнікаў больш, чым у 2024 г. (2024 г. – 2 266 чал.).

Высокія паказчыкі па колькасці аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах назіраюцца ў наступных раёнах: Докшыцкім – 57, Віцебскім – 43, Лепельскім – 39, Аршанскім – 38, Верхнядзвінскім – 37, Браслаўскім – 32, Чашніцкім – 32, Полацкім – 31. Нізкая колькасць у Лёзненскім раёне – 11, Гарадоцкім – 12, Глыбоцкім – 14, г.Наваполацк – 13.

На працягу года аматарскія аб'яднанні і клубы па інтарэсах працавалі па розных накірунках: дэкаратыўна-прыкладному, сямейна-бытавому, краязнаўчаму, здароваму ладу жыцця, народнай творчасці і інш.

Асноўнай аўдыторыяй аматарскіх аб'яднанняў з'яўляюцца дарослыя, якія складаюць 69,7% (5 308 чал.) з агульнай колькасці ўдзельнікаў і толькі 30,3 % (2310 чал.) удзельнікаў – дзеці.

У 2025 годзе пачалі сваю працу **58 новых аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах** (2024 г. – 75): аматарскае аб'яднанне "Імпульс" (Міёрскі раён), аматарскае аб'яднанне "Молодёжное пространство" (Ушацкі раён), аматарскае аб'яднанне пажылых людзей "Час і Я" (Полацкі раён), клуб інтэлектуальнай гульні "Всезнайкі" (Шумілінскі раён), клуб па інтарэсах для людзей сталага ўзросту "Пагаворым па душах" (Аршанскі раён).

Па два калектывы створаны ў Сенненскім, Дубровенскім, Глыбоцкім, Чашніцкім раёнах. Па тры калектывы – ў г.Віцебск, Браслаўскім, Талачынскім, Бешанковіцкім раёнах. Чатыры – у Лепельскім раёне.

Пяць калектываў створана ў Верхнядзвінскім раёне: калектыв аматараў ёгі "Йога для всех", калектыв аматараў мастацкага слова "Свой голас", клуб аматараў настольных гульняў "Фортуна", аматарскае аб'яднанне "Позитив", дзіцячае аматарскае аб'яднанне "Ідея".

Шэсць – у Докшыцкім раёне: аматарскае аб'яднанне "Крутуха", валанцёрскі клуб "Добрыя сэрцы", інтэлектуальны клуб "Эрудзіт", клуб аматараў музыкі "Надхненне", клуб сталых людзей "Сустрэча" і "Маладосць душы".

Найбольшай колькасцю калектываў папоўніліся ўстановы культуры Віцебскага раёна – 18.

На працягу 2025 года амаль ва ўсіх дзяржаўных установах культуры Віцебскай вобласці з мэтай паляпшэння дзейнасці аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах праведзена 9 **раённых семінараў-практыкумаў**. У рамках

семінараў разгледжаны пытанні па пашырэнні напрамкаў дзейнасці аматарства; роля дзіцячых аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах у сучасным сацыякультурным жыцці падрастаючага пакалення; спецыфіка стварэння сямейных клубаў ва ўстановах культуры. Разгледжаны пытанні па паслядоўнасці арганізацыі працы, па запаўненню дакументацыі, распрацоўцы вучэбна-выхаваўчых планаў работы. На семінарах работнікі ўстаноў культуры абменьваліся вопытам і падводзілі вынікі арганізацыі культурна-дасугавай дзейнасці.

Так, напрыклад, у Докшыцкім раёне ў лютым 2025 года адбыўся раённы семінар-практыкум "Аматарскія аб'яднанні, клубы па інтарэсах і іх роля ў сучасным культурным жыцці". Вопытам работы дзяліліся ўдзельнікі клуба пажылых людзей "Вясёлыя дзяўчаты" Параф'янаўскага сельскага Дома культуры.

Вопытам сваёй работы на раённым семінары "Практыка стварэння новых аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах у Пастаўскім раёне" дзяліліся: кіраўнік літаратурнай студыі "Світанак" і кіраўнік народнага калектыву "Юнчанка", якія былі запрошаны ў якасці спікераў.

На базе Дубровенскага раённага Дома культуры прайшоў раённы семінар "Клубныя фарміравання, як форма арганізацыі свабоднага часу разнаобразных слоёў насельніцтва" (03.06.2025).

У Віцебскім раёне праведзены семінар-практыкум "Нарматыўна-прававое забеспячэнне дзейнасці клубных устаноў і вядзенне дакументацыі клубных фарміраванняў".

У Браслаўскім раёне адбыліся 2 семінары, на якіх разглядаліся пытанні арганізацыі дзейнасці аматарскіх аб'яднанняў: "Сельскі Дом культуры: новыя рэаліі і перспектывы", "Захаванне народнай культуры ў практыцы работы клубных устаноў. Захаванне і трансляцыя мясцовых народных традыцый у сучасным асяроддзі".

2 семінара з разглядам праблем і шляхамі для іх вырашэння праведзены ў Верхнядзвінскім раёне (05.02.2025, 04.06.2025). У рамках семінараў разгледжана тэма арганізацыі работы аматарскіх аб'яднанняў, клубаў па інтарэсах: узроставыя перавагі, складанне плана работы клубных фарміраванняў, дасканаласць раскрыцця тэм заняткаў, афармленне дакументацыі, магчымыя перспектывыя напрамкі працы.

15 мая 2025 года ў Лепельскім раёне праведзены семінар "Арганізацыя вольнага часу дзяцей і падлеткаў: забаўляльна-дыскатэчныя праграмы. Патрыятычнае выхаванне моладзі". На аснове сабраных інфармацыйна-аналітычных матэрыялаў па планаванні работы аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах на працягу ліпеня для культарганізатараў, кіраўнікоў аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах ажыццяўляліся анлайн-кансультацыі на тэму "Інтэрактыўныя формы арганізацыі мерапрыемстваў на патрыятычную, прававую, экалагічную, здароўеабарончую тэматыку".

На працягу справаздачнага года для кіраўнікоў аматарскіх аб'яднанняў праведзены шэраг метадычных дзён. Кіраўнікі калектываў Шаркаўшчынскага раёна 30 ліпеня 2025 года былі запрошаны на метадычны дзень "Арганізацыя

раённых і абласных святаў у 3 квартале 2025 года“, дзе былі разгледжаны пытанні па ўдзелу ў конкурсах абласнога свята аматарскіх аб’яднанняў ”Яблычны фэст“, раённага свята ”І ў клёцак ёсць душа“.

У дапамогу работнікам культуры спецыялістамі Віцебскага АМЦНТ выдадзены зборнік сцэнарыяў па выніках абласнога свята аматарскіх аб’яднанняў ”Яблычны фэст“, метадычны зборнік ”Песні беларускага Паазер’я“.

Аматарскія аб’яднанні і клубы па інтарэсах садзейнічаюць арганізацыі змястоўнага адпачынку. Яны развіваюцца і дапамагаюць людзям розных узростаў і інтарэсаў творча рэалізавацца, знайсці аднадумцаў і сяброў. Усё часцей такія фарміраванні становяцца пляцоўкай па абмену вопытам, месцам для размовы. Адным з момантам заявіць аб сабе – гэта шукаць новыя пляцоўкі з удзелам аматарскіх аб’яднанняў. Асноўным крытэрыям з’яўляецца інавацыйнасць.

Інтэлектуальны клуб ”Эрудыт“ **Цэнтра культуры** г.Докшыцы арганізоўвае ў раёне для моладзі ”Гульні розума“. Для ітэлектуалаў прайшлі тэматычныя мерапрыемствы: турнір ”Гульні розума“(3.01), турнір ”Космас і гісторыя“ (16.04), турнір ”Молодёжный интеллект-штурм“ (26.06), турнір ”Інтэлектуальная восень“ (25.09). У 2025 годзе па ініцыятыве спецыялістаў Цэнтра культуры сталі праходзіць і раённыя інтэлектуальныя турніры для дзяцей, якія знаходзяцца на розных відах ўліку: ”Поколение новой эпохи: ”Умные шаги в будущее“ (19.03), ”Лабиринты знаний“ (24.09).

На базе Шаркаўшчынскага раённага Цэнтра культуры з 2019 года дзейнічае аматарскае аб’яднанне ”Белы Сыч“. Аб’яднанне з’яўляецца арганізатарам серыі інтэлектуальных гульняў ”Холодные игры“ сярод вучняў і моладзі Шаркаўшчынскага раёна. Адною з самых папулярных формаў з’яўляецца квіз, які дазваляе правесці цікава інтэлектуальную гульню праз пошук адказаў на пытанні з розных сфер.

Актыўную творчую і культурна-дасугавую дзейнасць аматарскія аб’яднанні і клубы па інтарэсах вядуць на мясцовым і раённым узроўнях, прымаючы ўдзел у абрадах і святах народнага календара, брэндавых мерапрыемствах.

У вобласці праведзена 4 раённых агляды-конкурсы.

Так, напрыклад, пры цесным супрацоўніцтве з Каханавіцкім сельскім Саветам і мясцовай гаспадаркай у Верхнядзвінскім раёне прайшло V раённае свята аматарскай творчасці ”Мы счастливы, когда мы вместе“ в аг.Каханавічы. Свята не збаўляе свой узровень, папаўняецца новымі ўдзельнікамі, а што галоўнае – новымі гледачамі.

У раённым аглядзе аматарскіх аб’яднанняў ”Запрашаем да сябе“, творчыя калектывы дэманстравалі сваё майстэрства і натхненне. Клубы па інтарэсах Браслаўшчыны падчас правядзення народных гулянняў ”Масленіца“ (г. Браслаў, аграгарадкі Опса, Слабодка, Відзы), ”Купалле“ (г.Браслаў, аграгарадкі Друя, Відзы); свята пірага ў Слабодцы; свята ”Жывуць Казянскія дубы“ у Казянах і свята аграгарадка ”Бяльмонтскі фэст“ прапанавалі гледачам інтэрактыўныя майстар-класы, яркія выставы, змястоўныя прэзентацыі.

У снежні сектарам культуры Ушацкага райвыканкама праведзены раённы агляд-конкурс мастацкай самадзейнасці сельскіх устаноў культуры клубнага тыпу "Радуга талентаў", на якім былі прадстаўлены і аматарскія калектывы.

З найбольш значных і цікавых мерапрыемстваў Гарадоцкага раёна, у якіх прымалі ўдзел аматарскія калектывы, можна назваць раённы фестываль народнай творчасці, беларускай паэзіі і фальклору "Гарадоцкі Парнас", раённы кулінарны фестываль "Мара гурмана" і свята рыбака "Поймай удачу!".

У мэтах павышэння іміджу клубных устаноў Дубровенскага раёна, прапаганды і папулярызацыі мерапрыемстваў культурна-дасугавай сферы, традыцыйнай культуры праводзяцца мерапрыемствы, якія сталі знакавымі для пэўнай мясцовасці раёна. У аграгарадках Дубровеншчыны праведзены брэндавыя мерапрыемствы: свята бліноў, свята вышыванкі, свята агурка, свята журавін, свята хлеба, свята бульбы і г.д., у якіх актыўны ўдзел прымалі аматарскія аб'яднанні і клубы па інтарэсах устаноў культуры раёна.

У Лепельскім раённым Доме культуры прайшло раённае свята творчасці пажылых людзей і інвалідаў "Душа не мае ўзросту...", удзел у якім прымалі клубы і аматарскія аб'яднанні раёна.

У вёсцы Матырына праведзена міжраённае свята творчасці "Беларуская скарбніца", удзел у якім прымалі аматарскія калектывы Лепельскага і Чашніцкага раёнаў (29.08.2025).

Аматарскія клубныя фарміраванні актыўна прымалі ўдзел у міжнародных, рэспубліканскіх, абласных фестывалях, аглядах-конкурсах і іншых мерапрыемствах, якія садзейнічаюць развіццю мастацкай творчасці калектываў вобласці, стварэнню новых калектываў, паляпшэнню рэпертуару і ўзроўню выканаўчага майстэрства, духоўнаму адраджэнню грамадства.

16 жніўня у г.п.Шаркаўшчына адбылося абласное свята аматарскіх аб'яднанняў "Яблычны фэст". Аматарскія аб'яднанні Шаркаўшчынскага раёна далучыліся да святочных лакацый і конкурсаў мерапрыемства. У свяце прынялі ўдзел больш за дзвесце чалавек, гэта 41 аматарскі калектыв рознай жанравай накіраванасці ўстаноў культуры з 15 раёнаў вобласці, а таксама г.Віцебска і г.Наваполацка. Калектывы ўдзельнічалі ў 4 намінацыях: "Цуды ў яблычным садзе" – выступленне аматарскіх калектываў у розных жанрах (вакальны, харэаграфічны, тэатральны, музычны, паэтычны (вусная народная творчасць); "Яблычны кірмаш" – выстава-прэзентацыя страў і пачастункаў па арыгінальных рэцэптах свайго краю; "Інтэрактыўны яблычны квэст" – прэзентацыя гульнявых праграм аматарскіх аб'яднанняў на пляцоўцы; "Яблычныя матывы" – прэзентацыя вырабаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва для аздаблення музея І.П.Сікоры. Таксама былі арганізаваны пляцоўкі: "Літаратурная альтанка", "Дзівосны свет маляванкі" з удзелам музея імя Я.М.Драздовіча, раённых цэнтраў рамёстваў; выстава-прэзентацыя падворкаў сельскіх Саветаў і арганізацый г.п.Шаркаўшчына "Яблычны перапах".

Пазнавальныя гутаркі, фальклорныя вячоркі, вечары-сустрэчы, вечары-парады, літаратурныя кампазіцыі і іншыя формы пасяджэнняў у аматарскіх аб'яднаннях спрыяюць атрымання пажылымі людзьмі карысных ведаў і

ўменняў, абмену вопытам (вядзення хатняй гаспадарцы і г.д.), праявы творчых здольнасцяў, стварэнню станоўчай эмацыйнай атмасферы.

Так, тры клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, жаночы і сямейны клубы, клуб кветкаводаў і садаводаў-аматараў з'яўляліся ўдзельнікамі V абласнога фестывалю беларускай нацыянальнай кухні "Дзвінскі смак" на тэрыторыі музея-сядзібы Іллі Рэпіна "Здраўнёва". Клубы па інтарэсах прадстаўлялі стравы беларускай кухні на брэндавых пляцоўках падчас Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" і абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі Віцебскай вобласці "Дажынкi" ў г.Чашнікі.

25 кастрычніка ўдзельнікі літаратурнай студыі "Світанак" ДУК "Цэнтр культуры і народнай творчасці Пастаўскага раёна" прынялі актыўны ўдзел у XXXIX адкрытым фестывалі аўтарскай песні, паэзіі і візуальных мастацтваў "Віцебскі лістапад – 2025". Кіраўнік калектыву ўзнагароджана дыпламамі II і III ступеней ў розных намінацыях, удзельніца калектыву – дыпламам III ступені.

Фестываль "**Меч Брачыслава**" ў рамках Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы" сабраў 24 мая 2025 года 14 клубаў гістарычнай рэканструкцыі, якія разбілі на месцы заснавання горада свой лагер і разгарнулі інтэрактыўнае дзейства. Зброю, узяцце крэпасцей і арганізацыю іх абароны, рыцарскія баі дэманстравалі ваяры, лучнікі клубаў: "Нагльфар", "Варгенторн", "Труварынг", "Жалезны жолудзь", "Сфагнум" і іншыя. Рамеснікі паказвалі, як у сяроднявеччы выраблялі посуд з гліны, дрэва, як уладкоўвалі сваё жытло, прапаноўвалі набыць сувеніры.

Не абыйшлося без удзельнікаў аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах і на абласным свяце нацыянальных культур "**Нас з'яднала зямля Беларусі**", якое адбылося ў межах XV Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур 28 лістапада 2025 года ў г.п.Бешанковічы. У свяце прымалі ўдзел аматарскія калектывы, індывідуальныя выканаўцы, майстры народных мастацкіх рамёстваў з 12 раёнаў (Аршанскі, Бешанковіцкі, Верхнядзвінскі, Докшыцкі, Лепельскі, Лёзненскі, Міёрскі, Полацкі, Сенненскі, Талачынскі, Ушацкі, Чашніцкі) і г.Віцебска. У рамках свята на выставах і ў канцэртнай праграме былі прадстаўнікі наступных нацыянальнасцяў: азербайджанцы, армяне, башкірцы, грэкі, казахі, ланкійцы, латышы, малдаване, рускія, украінцы, яўрэі, а таксама прадстаўнікі казачай культуры. Кожны прэзентаваў сваю культуру праз адметныя стравы, дэкаратыўна-прыкладное мастацтва і музыку.

21 чэрвеня 2025 года адбылося XV абласное свята-конкурс самадзейных паэтаў і кампазітараў "**Песні сунічных бароў – 2025**", прысвечанае 80-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Больш за 100 удзельнікаў з аматарскіх аб'яднанняў, клубаў, калектываў, а таксама самадзейных паэтаў і кампазітараў з 17 раёнаў Віцебскай вобласці прынялі ўдзел у спаборніцтвах у напісанні і чытанні паэтычных твораў, выкананні песень, музычных кампазіцый. Падчас конкурсу на пляцоўцы адбыліся прэзентацыі 12 калектываў музычна-паэтычнай і літаратурнай накіраванасці.

У рамках штогадовага экалагічнага свята ”Жураўлі і журавіны Міёрскага краю“ 20 верасня ў г.Міёры праведзена абласная інтэрактыўная выстава-конкурс мастацкіх вырабаў ”Птушыны перапалох“. У мерапрыемстве прынялі ўдзел 70 майстроў аматарскіх калектываў з 16 раёнаў Віцебскай вобласці і г.Віцебск і г.Наваполацк, якія прадставілі свае работы ў розных тэхніках: разьба па дрэве, кераміка, ткацтва, вышыўка, роспіс па шкле і многае іншае.

Клубы мастакоў і майстроў народных мастацкіх рамёстваў з усіх раёнаў вобласці сталі актыўнымі ўдзельнікамі шэрагу абласных выстаў-конкурсаў: выставачны праект АМЦНТ і ўстановы культуры ”Віцебскі абласны краязнаўчы музей“ па інсiтнаму мастацтву ”Погляд мастака“, прысвечаны 80-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне, абласное свята-конкурс вышiнанкi ”Ажурныя мары“, абласная выстава-конкурс ”Аклады для абразоў. Традыцыi і сучаснаць“, абласная выстава-продаж жаночых упрыгожванняў ”Свет жанчын“, выстава-конкурс прадметаў побыту ”У гаспадара і гаспадыні“, абласная выстава-конкурс мастацкага роспісу ”Казачны куфэрак“.

Для больш плённай і мэтанакiраванай працы аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па iнтэрэсах устаноў культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці неабходна звярнуць увагу на нападўняльнасць аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па iнтэрэсах згодна Кодэкса Рэспублiкi Беларусь аб культуры; вызначыць прыярытэтную жанравую накіраванасць аб’яднанняў; актывiзаваць удзел аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па iнтэрэсах у рэспублiканскіх і абласных фестывалях, святах, аглядах-конкурсах.

ДЗЕЙНАСЦЬ АДДЗЕЛАЎ (СЕКТАРАЎ) НЕСТАЦЫЯНАРНАГА АБСЛУГОЎАННЯ НАСЕЛЬНІЦТВА

Аддзелы (сектары) нестачыянарнага абслугоўвання насельнiцтва (далей – аддзелы (сектары)) дзяржаўных устаноў культуры Віцебскай вобласці ажыццяўляюць культурнае абслугоўванне жыхароў, якія не маюць доступу да стацыянарных устаноў культуры, а таксама арганiзуюць кiнавiдэаабслугоўванне насельнiцтва, удзельнiчаюць у рэалiзацыi дзяржаўных і рэгiянальных праграм у задавальненнi iндывiдуальных і грамадскіх патрэб, звязаных з забеспячэннем даступнасцi паслуг у сферы культуры і вольнага часу.

У Віцебскай вобласці на 01.01.2026 культурнае і iнфармацыйнае абслугоўванне насельнiцтва аддаленых і маланаселеных вёсак ажыццяўляюць 9 аддзелаў, 9 сектараў. На працягу 2025 года творчую дзейнасць ажыццяўлялі 17 кiраўнiкоў і 39 спецыялiстаў. У Бешанкoвiцкiм, Верхнядзвiнскiм і Пастаўскiм раёнах аддзелы (сектары) не створаны, але работа ў гэтым напрамку вядзецца на пастаяннай аснове. У кожным аддзеле (сектары) вызначаны населеныя пункты, якія ўваходзяць у зону iх абслугоўвання.

У зоне абслугоўвання аддзелаў (сектараў) знаходзіцца 1607 населеных пунктаў, што на 53 адзінкі менш, чым у 2024 годзе (у 2024 г. – 1660), насельніцтва, якое абслугоўваецца, складае 47708 чалавек (у 2024 г. – 48667).

Найбольшая зона абслугоўвання ў аддзеле па нестацыянарным формам абслугоўвання насельніцтва дзяржаўнай установы культуры "Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці" – 238 населеных пунктаў, дзе пражывае 5 501 чалавек, найменшая – у г.п.Расоны – 21 населены пункт з насельніцтвам 166 чалавек.

На базе аддзелаў (сектараў) Дубровенскага, Чашніцкага, Аршанскага, Браслаўскага, Міёрскага, Лепельскага раёнаў з мэтай кінаабслугоўвання насельніцтва ў аддаленых населеных пунктах працуюць перасовачныя кінавідэаўстаноўкі. Аддзел па нестацыянарных формах абслугоўвання насельніцтва дзяржаўнай установы культуры "Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці" арганізуе кінапаказы з дапамогай відэапраектара ў супрацоўніцтве з УП "Кінавідэапракат".

Кінапаказы праводзяцца ў аддаленых сельскіх населеных пунктах, уключаючы дэманстрацыю фільмаў у школах і дзіцячых садах. Дадзеная праца спрыяе пашырэнню зоны культурнага абслугоўвання, забяспечваючы даступнасць культурных паслуг для жыхароў аддаленых вёсак.

Праца аддзелаў (сектараў) будзецца на цесным супрацоўніцтве з культурна-дасугавымі ўстановамі культуры, ўстановамі аховы здароўя, адукацыі, органамі ўнутраных спраў, пажарнымі службаў, грамадскімі арганізацыямі.

Дзякуючы сваёй мабільнасці ў арганізацыі культурнага абслугоўвання насельніцтва аддзелы (сектары) з'яўляюцца неад'емнай часткай клубнай сістэмы, якая дынамічна развіваецца. На працягу 2025 года аўтаклубамі ажыццёўлена 2268 выездаў (на 293 менш, чым у 2024 г.), для сельскага насельніцтва праведзена 4787 рознажанравых мерапрыемстваў (на 54 менш, чым у 2024 г.), абслужана 1390 вёсак.

У залежнасці ад умоў надвор'я мерапрыемствы праводзіліся на адкрытых пляцоўках, па месцы пражывання насельніцтва, арганізаваліся як уласнымі сродкамі аддзелаў (сектараў), так і з прыцягненнем індыўідуальных выканаўцаў, творчых калектываў гарадскіх і сельскіх устаноў культуры. У сярэднім у месяц праводзілася 24 мерапрыемствы.

Найбольшая колькасць выездаў у 2025 годзе ў сектара па нестацыянарнаму абслугоўванню насельніцтва Лёзненскага раёна – 284 выезда, праведзена 347 мерапрыемстваў, якія наведалі 15 088 чалавек. Найменш выездаў у Лепельскім раёне – 63, арганізавана 275 мерапрыемстваў, 7157 наведвальнікаў.

Пры аддзелах (сектарах) працуюць 50 клубных фарміраванняў, якія прымаюць удзел у выездах і правядзенні розных культурна-дасугавых мерапрыемстваў у аддаленых і маланаселеных пунктах рэгіёнаў і за іх межамі. Клубныя фарміраванні аб'ядноўваюць 554 удзельнікі (2024 г. – 401). Няма клубных фармаванняў у Полацкім і Расонскім раёнах.

Найбольшая колькасць удзельнікаў – 120 чалавек, аб'ядналася ў 9 клубных фарміраваннях Віцебскага раёна; 119 чалавек аб'ядналася ў 8

клубных фарміраваннях Аршанскага раёна. Па 4 клубныя фарміраванні створана ў Докшыцкім і Лепельскім раёнах, па 3 – у Браслаўскім, Глыбоцкім, Ушацкім, Чашніцкім, Шумілінскім раёнах, па 2 – у Лёзненскім, Сенненскім, Талачынскім раёнах, па 1 – у Гарадоцкім, Дубровенскім, Міёрскім і Шаркаўшчынскім раёнах.

Прыятным напрамкам для аўтаклубаў застаецца культурна-дасугавая дзейнасць, якая садзейнічае прыцягненню да ўдзелу ў культурных мерапрыемствах розных сацыяльных груп і ўзроставых катэгорый насельніцтва; арганізацыі вольнага часу насельніцтва, гарманічнаму развіццю асобы, фарміраванню маральных якасцей і эстэтычных густаў; стварэнню ўмоў для актыўнага ўдзелу ў культурным і творчым жыцці раёна.

Выкарыстанне мабільных форм дае магчымасць максімальна наблізіць да карыстальніка інфармацыю і культурны вольны час, пашырыць сферу ўплыву работнікаў культуры, павысіць асноўныя паказчыкі работы і атрымаць важкі эфект культурнай дзейнасці ў вёсцы. У практыцы работы аўтаклубамі выкарыстоўваюцца наступныя формы: канцэрты, тэатралізаваныя паказы, святы вёсак, гульнявыя праграмы, вечары-сустрэчы, вусныя часопісы і інш. Асаблівую ўвагу аддзелы (сектары) надаюць правядзенню мерапрыемстваў, прысвечаных дзяржаўным святам, агульнарэспубліканскім святочным дням і памятным датам.

У справаздачным годзе ў Лепельскім раёне для пажылых людзей і інвалідаў праводзіліся рэйды міласэрнасці ”З дабрыняй у сэрцы“. У Дубровенскім раёне ўкаранілася такая форма работы, як мабільныя ”Кейсы здароўя“ для рэабілітацыйных заняткаў, прафілактыкі дэменцыі, якую аддзел несацыяльнага абслугоўвання насельніцтва праводзіць сумесна з работнікамі тэрытарыяльнага цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва для людзей сталага ўзросту, а таксама для людзей з абмежаванымі магчымасцямі. У Аршанскім раёне праведзены канцэртныя праграмы ў шпіталі в.Юрцава, дамах-інтэрнатах в.Тарчылава, в.Якаўлевічы, в.Лясныя, в.Зорная. Арганізаваны былі канцэрты-віншаванні на даму ветэранаў ”Слава табе, ветэран“.

Шырока выкарыстоўваліся формы мерапрыемстваў, накіраваныя на захаванне традыцыйнай культуры, падтрымку абрадаў, папулярызацыю патрыятычных каштоўнасцяў і арыенціраў. Адным з прыярытэтных напрамкаў работы аддзелаў (сектараў) з’яўляецца правядзенне святаў народнага календара, абрадаў, фальклорных праграм і іншых мерапрыемстваў, накіраваных на захаванне і прапаганду багатай і самабытнай традыцыйнай культуры рэгіёна: Каляды, Масленіца, Купалле, Зажынкi, Дажынкi, Ілля, Яблычны спас і інш.

Традыцыйна супрацоўнікі аддзелаў (сектараў) праводзілі мерапрыемствы для працаўнікоў сельскай гаспадаркі: ”Слава табе, працаўнік вёскі“, ”Хвала рукам, што пахнуць хлебам“; выязджалі з віншаваннямі на палявыя станы, прымалі ўдзел ва ўзнагароджанні камбайнёраў. Мерапрыемствы адбываліся сумесна з прадстаўнікамі прафсаюзаў і аддзелаў ідэалогіі райвыканкамаў.

Святочныя мерапрыемствы, прысвечаныя 80-годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне, прайшлі ва ўсіх адзелах (сектарах) у форме канцэртаў, тэматычных вечароў, вечароў-успамінаў і інш.

У кожным раёне праведзены шэраг святаў вёсак. Напрыклад, у Гарадоцкім раёне на дадзеную тэму праведзены тэматычныя канцэрты і канцэрты-

віншаванні: "Родной земли многолосье", "Своей земле я в пояс поклонюсь", "От чистого истока", "Мир вашему дому", "Пусть процветает край родной", "Музыка моей земли", "Родимая земля – мой праздник и покой", "Мы славим родную сторону", "Родны край – сэрдцу рай". Каб разнастаіць вольны час насельніцтва ў аддаленых вёсках, аддзелы (сектары) праводзілі выязныя выставы і майстар-класы па дэкаратыўна-прыкладной творчасці; майстар-класы па выкананні народных танцаў, песень; сустрэчы з цікавымі людзьмі; дыялогавыя пляцоўкі; прыцягвалі спецыялістаў аховы здароўя, бытавога абслугоўвання і інш.

У перыяд навагодніх святаў супрацоўнікі аддзелаў (сектараў) далучыліся да рэспубліканскай дабрачыннай акцыі "От всей души". На мерапрыемствах прысутнічала кіраўніцтва раёнаў і прадстаўнікі грамадскіх арганізацый.

Для пашырэння форм работы з насельніцтвам супрацоўнікі аддзелаў (сектараў) распрацоўвалі і рэалізавалі раённыя праекты.

Так, на пряцягу года аддзел па нестатыянарнаму абслугоўванню насельніцтва дзяржаўнай установы культуры "Шумілінскі раённы цэнтр культуры" ажыццявіў раённы праект "Путешествие во времени по Шумилинскому району". У рамках праекта сумесна з Шумілінскім гісторыка-краязнаўчым музеем адбылася экскурсія да Вялікага каменя ў вёсцы Горкі; сумесна з работнікамі Мішневіцкага сельскага Савета і рэспубліканскага ландшафтнага заказніка "Казьянскі" арганізавана падарожжа ў Казьянскі заказнік; сумесна з філіялам "Лаўжанскі сельскі цэнтр культуры і дасуга" адбыліся майстар-класы "Лаўжанская кадрыля".

Аддзелам па нестатыянарнаму абслугоўванню насельніцтва дзяржаўнай установы культуры "Полацкі раённы Цэнтр культуры" рэалізавана 2 культурных праекта. Першы культурна-сацыяльны праект "Тут мой дом – мой пачатак" з цыклам тэматычных сустрэч "Жыла-была мая вёска" быў арганізаваны для жыхароў маланаселеных пунктаў і аддаленых вёсак з мэтай спрыяць пашырэнню і паглыбленню ўяўленняў аб выдатных жыхарах, якія захоўваюць традыцыі мінулага ў сучасным грамадскім жыцці. Другі – праект мабільнага навагодняга клуба на колах "Калі прыходзяць цуды" праводзіўся з мэтай падарыць святочны настрой адзінокім, састарэлым жыхарам маланаселеных і аддаленых пунктаў зоны абслугоўвання. У рамках праекта праведзены віншаванні на даму пажылых людзей, канцэрты, забаўляльныя праграмы, вячоркі, тэатралізаваныя прадстаўленні.

У рамках міні-праекта "Четыре сезона на острове затей" аддзела па нестатыянарнаму абслугоўванню насельніцтва дзяржаўнай установы культуры "Гарадоцкі раённы Цэнтр культуры", які праходзіў на працягу ўсяго года на Бас-остраве, прайшлі гульнявыя праграмы, тэатралізаваныя прадстаўленні, фальклорныя праграмы і квэсты.

Аддзелы (сектары) штогод цесна супрацоўнічаюць з бібліёбусамі, сумесна выязджаючы ў аддаленыя вёскі раёна. Актывізацыі работы аўтаклубаў і бібліябусаў у 2025 годзе спрыяў абласны сумесны праект "Навстречу новым возможностям". Перад удзельнікамі праекта стаялі задачы: арганізаваць змястоўны і цікавы вольны час людзей сталага ўзросту і асоб з абмежаванымі магчымасцямі; уцягнуць іх у грамадскае жыццё; раскрыць і прадэманстраваць іх

таленты, інтарэсы, хобі; прыцягнуць органы ўлады, грамадскія арганізацыі, СМІ да вырашэння праблем людзей сталага ўзросту і асоб з абмежаванымі магчымасцямі. Праект рэалізоўваўся па чатырох напрамках: "Родник здоровья", "Финансовая грамотность", "Преемственность поколений" і "Творчество без границ". У абласным сумесным праекце прыняў удзел 21 раён – гэта 40 дзяржаўных устаноў культуры клубнай і бібліятэчнай дзейнасці. У рамках праекта праведзена больш за 1 500 мерапрыемстваў для жыхароў больш за 1 000 аддаленых населеных пунктаў. Мерапрыемствы, якія праходзілі ў рамках праекта, наведалі 12,5 тысяч чалавек, большая частка – людзі сталага ўзросту. 2 кастрычніка 2025 года ў Тулаўскім сельскім доме культуры Віцебскага раёна адбыўся фінальны этап праекта, які прайшоў у форме метадычнага дня. Лаўрэатам I ступені стаў сектар нестакіянарнага абслугоўвання насельніцтва Лёзненскага раённага цэнтра культуры ДУК "Лёзненская цэнтралізаваная клубная сістэма"; Лаўрэатам II ступені – аддзел нестакіянарнага абслугоўвання насельніцтва раённага Дома культуры ДУК "Раённы цэнтр народнай творчасці і культурна-дасугавай дзейнасці Дубровенскага раёна"; Лаўрэатам III ступені – сектар па нестакіянарных формах абслугоўвання насельніцтва ДУК "Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці". Дыпламам "За лепшую арганізацыю правядзення тэматычных мерапрыемстваў для сельскага насельніцтва" ўзнагароджаны сектар нестакіянарнага абслугоўвання насельніцтва (аўтаклуб) ДУК "Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Докшыцкага раёна". Дыпламам "За захаванне нематэрыяльнай культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь" узнагароджаны сектар па нестакіянарным абслугоўванні насельніцтва філіяла № 7 Глыбоцкі цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці ДУК "Глыбоцкая Цэнтралізаваная клубная сістэма".

Акрамя абслугоўвання аддаленых населеных пунктаў, многія творчыя калектывы аддзелаў (сектараў) з'яўляюцца ўдзельнікамі абласных, міжнародных мерапрыемстваў.

Так, клуб цікавых сустрэч "Ад душы" аддзела па нестакіянарнаму абслугоўванню насельніцтва дзяржаўнай установы культуры "Шумілінскі раённы цэнтр культуры" да абласнога свята гумару "Смяяцца не грэх" падрыхтаваў дзіцячую гульнявую праграму "Старыкі-разбойнікі" (31.05.2025, г.п.Шуміліна).

Вакальны калектыў "Спявае душа" сектара нестакіянарнага абслугоўвання насельніцтва Чашніцкага раёна прыняў удзел у абласным свяце "Яблычны фэст" у намінацыі "Цуды у яблыневым садзе" (16.08.2025, г.п.Шаркаўшчына), у абласным конкурсе ансамбляў песні і музыкі "Жураўліны звон" у намінацыі "Ансамбль песні" (20.09.2025, г.Міёры).

Тэатр песні "Спатканне" аддзела нестакіянарнага абслугоўвання насельніцтва Дубровенскага раённага Дома культуры прымаў удзел у Міжнародным фестывалі песні і музыкі "Днепровские голоса в Дубровно" (28.06.2025).

Для асвятлення працы аўтаклубаў у сацыяльных сетках створаны старонкі, дзе размяшчаюцца анонсы і рэклама мерапрыемстваў, фота і відэа матэрыялы аб

найбольш значных праведзеных мерапрыемствах. Дзейнасць аўтаклубаў шырока прадстаўлена і на старонках раённых газет.

АНАЛІЗ РАБОТЫ КАЛЕКТЫВАЎ МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ Ў ЖАНРЫ ХАРЭАГРАФІЧНАГА МАСТАЦТВА

Калектывы аматарскай харэаграфічнай творчасці ажыццяўляюць сваю дзейнасць на базе дзяржаўных, прафсаюзных, ведамасных устаноў культуры, вышэйшых, сярэдніх спецыяльных устаноў адукацыі, сярэдніх школ, устаноў дадатковай адукацыі.

Па статыстычных дадзеных у 2025 годзе ў клубных установах Віцебскай вобласці дзейнічала: 234 харэаграфічных калектывы з колькасцю ўдзельнікаў 4374 чалавека; з іх 179 дзіцячых калектываў (3566 чалавек). Платных фарміраванняў 42 (897 удзельнікаў).

Аналіз работы харэаграфічнага жанру за апошні год паказвае, што колькасць харэаграфічных калектываў расце, іх выканальніцкае мастэрства павышаецца. Аналізуючы статыстычныя дадзеныя клубных устаноў Віцебскай вобласці, бачна, што харэаграфічны жанр па-ранейшаму займае 4 месца сярод іншых жанраў народнага аматарскага мастацтва і з'яўляецца адным з самых папулярных і запатрабаваных відаў народнай творчасці.

Добрым паказчыкам станоўчай дынамікі развіцця харэаграфічнага жанру з'яўляецца пастаянны рост калектываў з найменнем "народны", "узорны", званнем "Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь". У 2025 годзе найменне "узорны" нададзена харэаграфічнаму калектыву "Задорынкi" ДУА "Дзіцячая школа мастацтваў г.Гарадка імя І.А.Серыкава".

Колькасць калектываў са званнем "Заслужаны", найменнем "народны", "узорны":

	Міністэрства культуры	Міністэрства адукацыі	Прафсаюзныя калектывы
Заслужаны	7		2
Народны	1	1	1
Узорны	28	20	3

Найбольш добра харэаграфічны жанр развіваецца ў Аршанскім, Полацкім, Докшыцкім, Дубровенскім, Лёзненскім, Шумілінскім, Лепельскім, Глыбоцкім, Талачынскім раёнах, г.Наваполацк, г.Віцебск.

Няма харэаграфічных калектываў з найменнем ”народны/ўзорны“ ў Міёрскім, Сенненскім, Шаркаўшчынскім, Бешанковіцкім, Расонскім, Лёзненскім, Пастаўскім, Ушацкім, Шумілінскім раёнах.

У Сенненскім, Бешанковіцкім Ушацкім і Расонскім раёнах практычна не развіваецца харэаграфічны жанр, асноўнай праблемай з’яўляецца тое, што у рэгіёнах бачны кадравы недахоп спецыялістаў па харэаграфіі і акампаніятараў.

Па выніках прадстаўленых справаздач раёнаў/гарадоў вобласці за 2025 год па стане на 01.01.2026 г. калектывы харэаграфічнага напрамку працавалі па наступных жанрах:

1. Народна-сцэнічны танец;
2. Сучасны танец;
3. Эстрадны танец;
4. Спартыўна-бальны танец;
5. Вакальна-харэаграфічны;
6. Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак;
7. Побывавы-фальклорны танец;
8. Ансамблі ўсходняга танца;
9. Класічны танец.

”Заслужаны“, ”народныя“ і ”ўзорныя“ харэаграфічныя калектывы:

Ансамблі народнага танца – 26

Ансамблі эстраднага танца - 20

Ансамблі спартыўнага бальнага танца – 7

Вакальна-харэаграфічны ансамбль – 6

Студыі сучаснай харэаграфіі – 5

Ансамбль барабаншчыц і мажарэтак – 3

Ансамбль класічнага танца – 1

Ансамбль харэаграфічных мініяцюр - 1

Аналізуючы стан харэаграфічнага жанру, можна адзначыць, што ў апошні час назіраецца наступныя тэндэнцыі. Па-першае, пастаянна павышаецца рост патрабаванняў да сцэнічнай аматарскай харэаграфіі, выканальніцкаму майстэрству удзельнікаў. Тое, што некалькі гадоў таму было даступна толькі прафесійным калектывам, сёння з поспехам выконваецца аматарскімі ансамблямі. Па-другое, вялікая ўвага надаецца якасці балетмайстарскай працы, у тым ліку і ў аматарскіх харэаграфічных калектывах. Цяпер ужо недастаткова напоўніць нумар простым наборам рухаў пад музыку. Неабходны пошук новых прыёмаў, цікавых знаходак у лексіцы, пластыцы, малюнках; пашыраць рэпертуар калектываў, абнаўляць канцэртныя праграмы новымі цікавымі нумарамі на матэрыяле беларускага і народна-сцэнічнага танца. Неабходна павышаць выканальніцкае майстэрства харэаграфічных калектываў у новых накірунках, якія ўзніклі за апошнія гады: сучасны танец – (мадэрн, джаз, джаз мадэрн, свабодная пластыка, стэп, брэйк-данс, хіп-хоп, contemporary і г.д.); гісторыка-бытавыя танцы (танцы для правядзення баляў, такія як вальс, менуэт, бранль, паланэз, мазурка, полька, кракавяк і інш); артыстычны бальны танец,

мажарэтны танец (спартыўны танец), шоў-праграмы і эстрадны танец. Усім калектывам харэаграфічнага жанру неабходна займацца класічным танцам (практыкаванні ля станка, расцяжкі і г.д.).

З мэтай папулярызацыі, аднаўлення і захавання беларускіх побытавых танцаў, развіцця фальклорнага руху, стварэння новых і падтрымцы дзейнасці існуючых фальклорных і харэаграфічных калектываў устаноў культуры ў раёнах вобласці праводзяцца раённыя агляды-конкурсы харэаграфічных калектываў, майстар-класы па развучванню традыцыйных беларускіх танцаў і свае мясцовыя турніры побытавых танцаў, семінары-практыкумы для кіраўнікоў танцавальных калектываў. Напрыклад, фальклорны калектыў ”Жывая спадчына“ Тулаўскага СДК Віцебскага раёна (кіраўнік Марына Яско) актыўна папулярызуе сярод вясковага і гарадскога насельніцтва танцы і гульні, праводзіць экспедыцыі. За год развучана вялікая колькасць танцаў, характэрных не толькі для Віцебскага раёна, але і іншых рэгіёнаў Беларусі.

ДУК ”Талачынскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“ у г.Талачына кожны год праходзіць раённае свята ”Хрустальны башмачок-2025“, у якім прымаюць ўдзел харэаграфічныя калектывы раёна. На базе ДУК ”Талачынскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“ працуе школа фальклорнага танца ”Талачынскія закаблукі“, кіраўнік Таццяна Спаткай. Удзельнікі школы фальклорнага танца прымалі ўдзел у відэаздымках пазнавальнай турыстычнай штотыднёвай праграмы ”Маршрут построен” (тэлеканал ”Беларусь 24“ г.Мінск), у якой вялася гутарка аб традыцыйных танцах свайго рэгіёна. На працягу года ўдзельнікамі школы фальклорнага танца ”Талачынскія закаблукі“, народным фальклорным калектывам ”Суседзі“, фальклорным калектывам ”Супружанкі“ (філіял Звяняцкі СДК), фальклорным калектывам ”Вяскоўцы“ (філіял Райцаўскі СДК) былі праведзены 22 майстар-класы па танцах ”Танчым сваё! Танчым па-Талачынску!“, ”Крыўлянская кадрыля“ і парныя танцы ”Чарнавусы Каралёк“, ”Рамашкаўская Лявоніха“. Для кіраўнікоў фальклорных калектываў устаноў культуры быў праведзены семінар-практыкум на тэму ”Нематэрыяльная культурная спадчына. Экспедыцыйная дзейнасць“.

Паспяхова прадаўжаюць сваю працу народны тэатр фальклору ”Цярэшка“ і дзіцячы калектыў ”Бульбашыкі“ Глыбоцкага Цэнтра традыцыйнай культуры і народнай творчасці ДУК ”Глыбоцкая ЦБС”: народныя побытавыя танцы дэманструюць на Міжнародным свяце ”Вішнёвы фестываль“, раённым свяце ”Квітней, Глыбоччына!“ і інш. Работнікамі Цэнтра традыцыйнай культуры і народнай творчасці, сельскімі работнікамі культуры арганізаваны экспедыцыі па вывучэнні мясцовага фальклору. На працягу года вывучаліся: традыцыйная абраднасць старавераў, пазаабрадавая танцы.

Раённы турнір беларускіх побытавых танцаў ”Танцуй не лянись“, раённы агляд-конкурс танцавальных калектываў устаноў культуры раёна ”Танцевальная феерія“, раённы агляд-конкурс дзіцячай творчасці ”Zorka фэст“, праект па дыскатэчна-забаўляльным праграмам ”Танцевальное движение“ праводзяцца ў Лёзненскім раёне.

Калектывы аматарскай мастацкай творчасці харэаграфічнага жанру Гарадоцкага раёна, што працуюць у сельскіх клубных установах, прынялі удзел у раённым аглядзе-конкурсе народнай творчасці "Гарадоцкая скарбонка-2025", аглядах-конкурсах "Каштоўная спадчына" і "У карагодзе традыцый".

Ансамбль "Жалейка" ДУ "Культурна-гістарычны комплекс "Залатое кола г.Віцебска "Дзвіна" на працягу года ладзіў клубныя сустрэчы "Завалінка з "Жалейкай". Кіраўнік ансамбля Настасся Карабанава і ўдзельнікі калектыву праводзілі майстар-класы і майстар-шоў па традыцыйных беларускіх гульнях і танцах, ігры на шумавых інструментах. Таксама ў 2025 годзе кіраўнік ансамбля "Жалейка" распрацавала творчы праект "Танчым па-беларуску з "Жалейкай", які калектыву рэалізоўваў на працягу года.

Харэаграфічныя калектывы ўстаноў культуры Докшыцкага раёна прынялі ўдзел у раённым турніры побытавых танцаў у межах Свята агурка ў аграгарадку Ваўкалата, Рэспубліканскаму фестывалі мастацтва і сяброўства "Дзве ракі" ў г.Докшыцы. У фальклорным накірунку працуе аматарскае аб'яднанне "Крутуха", якое створана ў Валкалацкім сельскім Доме культуры. Удзельнікі развучваюць побытавыя танцы і перадаюць навыкі падрастаючаму пакаленню. У аграгарадку Валкалата стала традыцыйным Свята агурка, у межах якога аддзелам традыцыйнай культуры і аматарскай творчасці праводзіцца раённы конкурс побытавых танцаў. У справаздачным годзе ў турніры прынялі ўдзел 11 пар. Удзельнікам неабходна было паказаць майстэрства ў танцах: "Какетка", "Лысы". Напрыканцы ўсе ўдзельнікі свята танчылі беларускі танец "Падыспань".. 18 ліпеня ў г.Докшыцы прайшоў фест траў "Жыватворная сіла", у межах якога было арганізавана шмат тэматычных і забаўляльных пляцовак. Найбольшай папулярнасцю карысталася фальклорная пляцоўка "Вечарына ў Докшыцах", дзе паказвалі майстар-клас па побытавых танцах. Дванаццаць моладзевых пар прадставілі свае ўстановы на гарадскім балі "Пад гукі паланэза", які стаў традыцыйным у горадзе Докшыцы. Кожны год танцавальныя пары бяруць удзел у Міжнародным турніры нацыянальных танцаў "Танчым разам", што праходзіць у межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску".

У г.Дуброўна да Міжнароднага Дня танца адбыўся традыцыйны раённы фестываль танца "Танцуй в ритме своей души". На базе філіяла "Станіславоўскі сельскі Дом культуры" адбыўся выязны раённы семінар на тэму "Побытавыя танцы Дубровеншчыны". У рамках семінара прайшоў майстар-клас па побытавых танцах "Падыспань", "Зялёная рошча", "Каханачка".

Дзеля захавання і папулярызцы мясцовай танцавальнай спадчыны ў раёнах вядзецца праца з носьбітамі танцавальнай спадчыны, збіраюцца матэрыялы.

На працягу справаздачнага года харэаграфічныя калектывы актыўна прымалі ўдзел у значных мерапрыемствах вобласці, рэспублікі і за яе межамі. Гэта святочны канцэрт-цырымонія ўшанавання лаўрэатаў звання "Чалавек года Віцебшчыны - 2024", Святочнае мерапрыемства, прысвечанае 80-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне ад нямецка-фашыстскіх захопнікаў, Дню Дзяржаўнага сцяга, Дзяржаўнага герба і Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь, адкрыццё плошчы Дзяржаўнага сцяга, Дзяржаўнага герба

Рэспублікі Беларусь у г.Віцебск, святочныя канцэрты, прысвечаныя Дню абаронцаў Айчыны і Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь, Дню жанчын, Дню Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, Дню яднання Беларусі і Расіі, Дню міліцыі, Дню Перамогі, Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, Дню пажылых людзей, III Беларуска-узбекскаму жаночаму бізнес-форуму, а таксама абласны фестываль-кірмаш працаўнікоў вёскі "Дажынкi – 2025" (г.Чашнікі), мітынг "Памяць пакаленняў" у межах X патрыятычнай акцыі "Прарыў Перамогі", канцэртныя праграмы, конкурсы і мерапрыемствы XXXIV Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску", XXXVI Міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі ў Віцебску, VI Адкрытага конкурсу нацыянальных культур, творчасці і прыгажосці "Грацыя International", Міжнароднага конкурсу харэаграфічнага мастацтва "Созвездие Тэрапсихоры", Міжнароднага свята "Вішнёвы фестываль", Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы", XXXI Міжнароднага фестывалю песні і музыкі "Дняпроўскія галасы ў Дуброўне", абласным свяце аматарскіх аб'яднанняў "Яблычны фэст" і інш.

Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак Віцебскай вобласці з'яўляюцца пастаяннымі ўдзельнікамі мерапрыемстваў рознага ўзроўню, Калектывы здзіўляюць арыгінальнасцю і неардынарнасцю нумароў, з'яўляюцца сапраўднай школай эстэтычнага выхавання для дзяцей і падлеткаў. Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак – пастаянныя ўдзельнікі святаў і фестывалю. 30 красавіка 2025 года на сцэне Летняга амфітэатра г.Віцебска адбыўся ўрачысты сход і святочны канцэрт, прысвечаныя ўшанаванню лаўрэатаў ганаровага звання "Чалавек года Віцебшчыны – 2024". 11 мая 2025 года адбылося святочнае мерапрыемства, прымеркаванае Дню Дзяржаўнага сцяга, Дзяржаўнага герба і Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь. У рамках праграмы – цырымонія ўшанавання дзяржаўных сімвалаў, урачыстае адкрыццё флагштока на пляцоўцы ля Лядовага палаца ў г.Віцебску. Шматразовыя пераможцы міжнародных конкурсаў і аглядаў: Міжнароднага фестывалю-конкурсу мажарэтак "Зимние узоры" (г.Масква); Міжнароднага турніру па спартыўных бальных танцах "Віцебская сняжынка" і Рэспубліканскага конкурсу ансамбляў бальнага танца "Майскі баль" (г.Віцебск) у намінацыях "артыстычны танец" і "свабодны стыль".

Калектывы бальнага танца пастаянна ўдзельнічаюць у міжнародных, рэспубліканскіх, абласных конкурсах і фестывалях па спартыўных бальных танцах, а таксама з'яўляюцца актыўнымі удзельнікамі шматлікіх гарадскіх і раённых мерапрыемстваў: Міжнароднага фестывалю беларускага рэспубліканскага саюза "Гонар Беларусі" (г.Мінск); Адкрытага кубку артыстычнага танца "Северная звезда" (г.Санкт-Пецярбург); Міжнароднага турніру па спартыўных танцах "Віцебская сняжынка"; адкрытых абласных турніраў па спартыўных танцах "Winter Stars", "Stella Stars" (г.Віцебск); Рэспубліканскага конкурсу ансамбляў бальнага танца "Майскі баль" (г.Віцебск); Першынства Віцебскай вобласці па спартыўных танцах; Міжнароднага турніру па спартыўных бальных танцах "Gomel Open" (г.Гомель); Рэспубліканскага конкурсу спартыўнага танца "Кубак Восені" (г.Мінск); адкрытага абласнога

турніру па спартыўных танцах "CUP OF WINNERS" (г.Полацк); адкрытага абласнога турніру па спартыўных танцах "Вясна ідзе – 2025" (г.Віцебск) і інш.

На працягу 2025 года для развіцця харэаграфічнага жанру ДУ "Віцебскім абласным метадычным цэнтрам народнай творчасці" былі рэалізаваны такія творчыя праекты як, XII Міжнародны турнір нацыянальных танцаў "Танчым разам" у рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску", V адкрыты абласны конкурс народнага танца "Паазерскія тапаткі" ў рамках Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы", III абласны відэа-конкурс для харэаграфічных калектываў (без наймення "народны", "ўзорны") "Мы танцэвать хотим...". У 2025 годзе быў выдадзены метадычны зборнік: "Народная танцавальная спадчына Дубровенскага раёна".

У ДУ "Віцебскі АМЦНТ" створана відэатэка з канцэртнымі праграмамі харэаграфічных калектываў са званнем "заслужаны", найменнямі "народны", "ўзорны". Сабраны відэаматэрыялы з абласных аглядаў-конкурсаў па харэаграфіі: "Прыдзвінскія карункі", "Паазерскія тапаткі", Міжнароднага фестывалю-конкурсу барабаншчыц і мажарэтак, турніру побытавых танцаў, семінараў і інш.

Неаднаразова харэаграфічныя калектывы прымалі ўдзел у здымках тэлевізійных праектаў тэлерадыёкампаніі "Віцебск": тэлеперадачы "Кампот", "Вячэрні Віцебск", "Голубой огонек", "Добрай раніцы, Беларусь" і інш.

Харэаграфічныя калектывы не спыняюцца на дасягнутым, удасканалююцца, шукаюць новыя формы і ўвасабляюць іх у сваёй творчасці.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ КАЛЕКТЫВАЎ ІНСТРУМЕНТАЛЬНАГА ЖАНРУ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ Ў 2025 ГОДЗЕ

Аматарскае музычнае інструментальнае мастацтва Віцебскай вобласці, па-ранейшаму, прадстаўляюць аркестры народных інструментаў, аркестры баянаў і акардэонаў, цымбальныя аркестры і ансамблі, духавыя аркестры, ансамблі народнай музыкі, ансамблі народнай музыкі і песні, вакальна-інструментальныя ансамблі, а таксама ансамблі іншага жанравага накірунку і інструментальнага складу. Большасць калектываў дзейнічаюць на базе дзіцячых школ мастацтваў і ў клубных установах, шмат іх ва ўстановах адукацыі, а таксама тыя, хто мае галіновую і прафсаюзную прыналежнасць.

У вобласці дзейнічае каля 300 фарміраванняў, якія займаюцца музычнай інструментальнай творчасцю, у тым ліку: каля 200 калектываў, з якіх прыкладна 150 дзіцячых (каля 2000 удзельнікаў, у т.л. 1500 – дзяцей) працуюць у дзіцячых школах мастацтваў; 61 калектыў, з якіх 19 дзіцячых (505 удзельнікаў, у т.л. 153 – дзяцей) дзейнічаюць у клубных установах. Гэтыя паказчыкі знаходзяцца прыкладна на ўзроўні мінулых гадоў.

Большасць музычных фарміраванняў з’яўляюцца аркестрамі і ансамблямі народных інструментаў, але ёсць і тыя, хто выконвае класічную, камерную, эстрадную, старадаўнюю музыку з адпаведным інструментарыям, а таксама калектывы, якія працуюць у жанры духавой музыкі. Працягваюць дзейнічаць вакальна-інструментальныя ансамблі, тыя, што маюць даўнішнія традыцыі, такія як “Скіфы” (г.Паставы), “Эксперымент-12” (г.п.Шуміліна), “Крэатыў” (г.Полацк), “Мара” (Віцебскі раён), а таксама з’яўляюцца новыя (Пастаўскі, Аршанскі, Талачынскі раёны). Развіццё атрымліваць гурткі і студыі ігры на гітары, цікавасць набывае такі арыгінальны напрамак музычнай творчасці, як ансамблі лыжкароў.

Па стану на 01.01.2026 года ў Віцебскай вобласці ў сістэме культуры, адукацыі, прафсаюзных арганізацыях і ва ўстановах галіновага падпарадкавання дзейнічае 89 калектываў з найменнем ”народны“, ”узорны“, што на 2 калектывы менш, чым у мінулым годзе. У 2025 годзе пазбаўлены наймення “ўзорны” аркестр народных інструментаў ДУДА “Браслаўскі Цэнтр дзяцей і моладзі” і наймення “народны” аркестр духавой і эстраднай музыкі ДУК “Цэнтр культуры г.Наваполацка”. Значнай падзеяй у галіне музычнай інструментальнай творчасці з’явілася прысваенне народнаму ансамблю народнай музыкі “Верхнядзвінскія музыкі” ДУК “Верхнядзвінскі РЦКіНТ” звання “Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь”. Гэта першы калектыв дадзенага накірунку, які атрымаў гэтае званне.

Калектывы з найменнем “народны”, “узорны”

Аркестры, ансамблі	З найменнем ”народны“	З найменнем ”узорны“	Усяго
Аркестры народных інструментаў	13	10	23
Духавыя аркестры	3	9	12
Ансамблі народнай музыкі	7	4	11
Ансамблі народнай музыкі і песні	5	2	7
Аркестры баянаў і акардэонаў	1	11	12
ВІА	8	-	8
Цымбальныя аркестры і ансамблі	2	3	5
Іншыя інструментальныя	9	2	11

**Калектывы з найменнем “народны”, “узорны”
па прыналежнасці да ўстаноў**

Клубныя ўстановы	ДШМ	Установы адукацыі	Прафсаюзныя і галіновыя ўстановы
3 найменнем “народны” – 21	3 найменнем “народны” – 18	3 найменнем “народны” – 8	3 найменнем “народны” – 3
3 найменнем “узорны” – 1	3 найменнем “узорны” – 28	3 найменнем “узорны” – 10	
22 калектывы	46 калектываў	18 калектываў	3 калектывы

Як бачым, большасць калектываў музычна-інструментальнага жанру з найменнем “народны”, “узорны” дзейнічаюць ў дзіцячых школах мастацтваў. У клубных установах іх значна менш і працуюць яны, у большасці, у гарадах Віцебск, Полацк, Орша. У раённых установах клубнага тыпу з найменнем “народны” дзейнічаюць 5 калектываў, якія выконваюць творы традыцыйнага народнага накірунку і 3 эстрадныя вакальна-інструментальныя ансамблі, ёсць 1 калектыў з найменнем “узорны” – аркестр народных інструментаў філіяла “Палац культуры чыгуначнікаў” ДУ “Культурна-гістарычны комплекс “Залатое кола г.Віцебска “Дзвіна”.

У вобласці праводзіцца шмат мерапрыемстваў, накіраваных на творчую рэалізацыю сваіх магчымасцяў у жанры інструментальнай музыкі: конкурс аркестраў народных інструментаў “Спяваем з аркестрам“, які ў сакавіку 2026 г. адбудзецца у г.п.Шуміліна, конкурс духавой музыкі “Віват, аркестр!“ у г.Орша, абласны агляд-конкурс эстраднай музыкі “BIAton“ і Рэспубліканскі конкурс сярод аматарскіх народна-інструментальных калектываў мастацкай творчасці і індывідуальных выканаўцаў на народных інструментах “Хто каго?..” ў межах Міжнароднага фестывалю народнай музыкі “Звіняць цымбалы і гармонік“ у Паставах, абласны конкурс народнай музыкі і прыпевак “А музыкі граюць, граюць...” у межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”, абласны агляд-конкурс творчасці ветэранскіх калектываў “Не старэюць душой ветэраны” і інш. У 2025 годзе прайшоў абласны відэаконкурс аркестраў “Гучаць аркестры над Дзвіною і Дняпром”, у якім у 8 намінацыях прынялі ўдзел 88 калектываў інструментальнага жанру. Ёсць магчымасць удзелу ў абласных конкурсах інструментальнай музыкі, якія праводзяцца Наваполацкім і Віцебскім музычнымі каледжамі, Віцебскім каледжам культуры і мастацтваў. Праводзяцца таксама рэгіянальныя святы і конкурсы, дзе можна

прадэманстраваць сваё майстэрства, такія, як фестываль народнай музыкі і песні “Бараньскія музыкі” ў Аршанскім раёне і інш. Мерапрыемствы з удзелам музычных інструментальных калектываў пастаянна праходзяць у Дубровенскім, Міёрскім раёнах, у гарадах Наваполацк, Полацк.

Вядучымі калектывамі ў жанры інструментальнай музыкі застаюцца тыя, дзе кіраўнікамі з’яўляюцца Цераш Анатоль Іванавіч (г.Віцебск), Маліноўскі Леанід Уладзіміравіч і Кандрацюк Аляксандр Іванавіч (г.Наваполацк), Ядрэўская Алена Аляксееўна (г.п.Бешанковічы), Лавец Ігар Уладзіміравіч (г.Міёры) і многія іншыя зацікаўленыя, высокапрафесійныя музыканты і арганізатары дадзенага накірунку творчасці.

Праблемы ў жанры інструментальнай музыкі застаюцца ранейшыя. Гэты накірунак патрабуе, у першую чаргу, наяўнасць добрых музычных інструментаў, што звязана з вялікімі выдаткамі ў набыцці і абслугоўванні. Недастатковая наяўнасць прафесійных, зацікаўленых кіраўнікоў, якіх, нажаль, не хапае, асабліва ў сельскай мясцовасці. Не хапае не толькі кіраўнікоў інструментальных калектываў, але і акампаніятараў, ці спецыялістаў з музычнай адукацыяй, хто мог бы займацца гэтай справай. Асабліва гэта датычыцца духавых аркестраў. Гэты жанр трымаецца на кіраўніках, якія ўжо доўгі час самаадна падтрымліваюць накірунак духавой музыкі: Раттасепп Айно Эрыкаўна, Сіверын Андрэй Уладзіміравіч, Даронін Сяргей Дзмітрыевіч (г.Орша), Балаянц Іна Сяргееўна, Пятроў Алег Аляксандравіч (г.Віцебск), Гегельскі Мікалай Іванавіч (г.Лепель) і інш. На жаль, маладых спецыялістаў гэтага накірунку прыходзіць вельмі мала. У сельскіх раёнах, практычна, не засталася аддзяленняў духавой музыкі ў дзіцячых школах мастацтваў.

АНАЛІЗ КАЛЕКТЫВАЎ ВАКАЛЬНА-ХАРАВОГА ЖАНРУ

На тэрыторыі Віцебскай вобласці найбольш распаўсюджанымі з’яўляюцца калектывы вакальна-харавага накірунку. Гэта – харавыя калектывы, ансамблі песні і музыкі, эстрадныя студыі, вакальныя групы, вакальна-харэаграфічныя калектывы і г.д.

Усяго ў вобласці ва ўстановах культуры клубнага тыпу ў 2025 годзе (звесткі на канец года) працавала 699 вакальна-харавых калектываў, з іх 238 – дзіцячых – гэта амаль трэцяя частка калектываў мастацкай творчасці. На жаль, захоўваецца тэндэнцыя скарачэння колькасці фарміраванняў вакальна-харавага жанру, што відаць з наступнай табліцы:

	Год	Колькасць калектываў вакальна-харавага жанру	З іх дзіцячых
1.	2024	717	254
2.	2025	699	238

Трэба адзначыць, што ў Віцебскай вобласці больш за ўсё вакальных і харавых калектываў знаходзіцца ў Аршанскім раёне – 67 калектываў, Глыбоцкім раёне – 61, Верхнядзвінскім – 39, Пастаўскім – 38.

У вобласці налічваецца 149 калектываў вакальна-харавага накірунку з найменнем: 131 калектыв вакальна-харавага напрамку (у тым ліку вакальна-харэаграфічныя, песні і танца, ВІА і інш.) з найменнем ”народны аматарскі калектыв” і 18 калектываў з найменнем ”узорны аматарскі калектыв”, а таксама 6 заслужаных аматарскіх калектываў Рэспублікі Беларусь.

Колькасць калектываў з найменнем ”народны”, ”узорны” і званнем ”заслужаны” ва ўстановах культуры клубнага тыпу, а таксама дзіцячых школах мастацтваў:

Найменне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы (у т.л. песні і танца)	Ансамблі песні і музыкі (у т.л. вакальны ансамбль, ВІА і інш.)	Хары	Студыі эстрадных спеваў
Народны	3	81	30	17
Узорны	2	-	7	9
Заслужаны	2	3	-	1

Колькасць калектываў з найменнем ”народны, узорны”, званнем ”заслужаны” ў сістэме адукацыі:

Найменне	Вакальна-харэаграфічныя калектывы	Ансамбль песні і музыкі (вакальны ансамбль)	Хары	Студыі эстрадных спеваў
Народны	-	3	5	4
Узорны	1	6	8	8
Заслужаны ў т.л.	-	-	-	-

З гэтых табліц бачна, што больш за ўсё калектываў вакальна-харавага накірунку ва ўстановах клубнага тыпу і ў ДШМ. Найбольшая колькасць калектываў з найменнем ”народны”, ”узорны” знаходзіцца ў Полацкім, Аршанскім, Шумілінскім, Пастаўскім раёнах, гарадах Віцебск і Наваполацк.

Самае складанае фарміраванне ў вакальна-харавым жанры – гэта хор. Ён прадугледжвае вялікую колькасць удзельнікаў, прычым з рознымі магчымасцямі вакальнага выканальніцтва і размеркаваных у шматлікіх харавых партыях. Хор

патрабуе наяўнасць прафесійнага адукаванага кіраўніка, акампануючую групу або прафесійнага акампаніятара (канцэртмайстра). Такім патрабаванням адпавядаюць далёка не ўсе калектывы мастацкай творчасці.

Самы распаўсюджаны жанр вакальна-харавага мастацтва – гэта ансамблі песні і музыкі (музыкі і песні) або вакальныя гурты, колькасць удзельнікаў у кожным з якіх можа быць менш за 12 чалавек. Таксама распаўсюджванне атрымваюць вакальныя эстрадныя студыі, якія з’яўляюцца найбольш запатрабаванымі пры правядзенні сучасных канцэртных праграм і моладзевых мерапрыемстваў. Гэтыя калектывы вакальнага жанру заўсёды вельмі мабільныя, маюць шырокія магчымасці для творчасці, абнаўлення рэпертуару.

У 2025 годзе калектывы вакальна-харавага жанру ўдзельнічалі амаль ва ўсіх мерапрыемствах, якія праводзіліся ў вобласці. Кожны год у абласным свяце духоўнай музыкі, прысвечанае Ражству Хрыстову, якое праходзіць 7-8 студзеня, бяруць удзел калектывы розных накірункаў і жанраў. Так, 7 студзеня на вялікай пляцоўцы Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа прынялі ўдзел 17 калектываў з раёнаў Віцебскай вобласці (Лепельскі, Аршанскі, Полацкі, Ушацкі) і г.Наваполацк, Віцебск і Мінск, сярод іх 1 – інструментальнага накірунку (з Полацкага раёна). Таксама былі запрошаны госці свята з Расійскай Федэрацыі (г.Сергіеў Пасад Маскоўскай вобласці, г.Балтыйск Калінінградскай вобласці, Рэспубліка Карэлія). 8 студзеня свята працягваецца і калектывы сустракаюцца на пляцоўцы Віцебскай духоўнай семінары Беларускай праваслаўнай царквы. У справаздачным годзе тут прынялі ўдзел 12 калектываў (Полацкі раён, г.Віцебск). З кожным годам свята ахоплівае ўсё больш калектываў з акадэмічнай манерай выканання з раённых цэнтраў, а так сама г.Віцебска, але і патрабаванні да калектываў павялічваюцца.

Традыцыйна ў вобласці прайшоў абласны конкурс патрыятычнай песні ”Песні юнацтва нашых бацькоў“. Конкурс складаўся з 2 занальных адборачных тураў, якія праходзілі ў г.Навалукомль і г.Глыбокае. Фінальны тур, які штогод праходзіць у горадзе Орша адбыўся 22 сакавіка. Удзельнікі конкурсу падрыхтоўвалі на выбар дзве песні: першая песня – грамадзянска-патрыятычнай тэматыкі, другая – беларускі хіт. Усяго ў конкурсе прынялі ўдзел 8 салістаў і 3 вакальных ансамбля. У фінальны тур прайшлі 21 удзельнік і вакальныя ансамблі. Падчас адборачных тураў, якія праводзіліся у г.Навалукомль і г.Глыбокае адбыўся адбор на XXV Нацыянальны конкурс маладых выканаўцаў беларускай эстраднай песні “Маладзечна 2025” ад Віцебскай вобласці былі прапанаваны кандыдатуры: Сяргей Ганак (г.Віцебск) і Скрыпка Яна (г.Наваполацк). Па выніках фінальнага тура конкурсу, які праходзіў у г.Маладзечна Сяргей Ганак заняў III месца.

У верасні бягучага года адбыўся абласны конкурс ансамбляў песні і музыкі ”Жураўліны звон“, які праходзіць ужо ў 5 раз. Конкурс праходзіў па дзвюх намінацыях – ”ансамбль народнай песні“ і ”ансамбль народнай музыкі і песні“. Былі прадстаўлены ўдзельнікі з Глыбоцкага, Міёрскага, Докшыцкага, Лепельскага, Пастаўскага, Талачынскага, Шаркаўшчынскага, Полацкага, Віцебскага, Расонскага, Верхнядзвінскага, Шумілінскага, Лёзненскага, Чашніцкага, Дубровенскага раёнаў і Мінскай вобласці. У конкурсе прынялі

ўдзел 21 творчы калектыў: 15 удзельнікаў у намінацыі "ансамбль народнай песні" і 6 удзельнікаў у намінацыі "ансамбль народнай музыкі і песні". Варта адзначыць высокі ўзровень падрыхтоўкі ўдзельнікаў конкурсу і разнастайнасць праграм. У склад журы ўваходзілі вядучыя спецыялісты жанру народнай музыкі і песні, выкладчыкі і кіраўнікі ансамбляў песні і музыкі, а таксама спецыялісты сферы культуры. У кожнай з намінацый калектывы былі адзначаны дыпламамі I, II і III ступені, Гран-пры не прысуджалася.

У 2025 годзе прайшлі адборачныя туры да Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні "Віцебск" і Міжнароднаму дзіцячаму музычнаму конкурсу "Віцебск" у межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску". У конкурсе, які праходзіў на базе КЗ "Віцебск" (круглая зала), прынялі ўдзел 37 удзельнікаў (з іх 25 дзяцей) з г.Віцебск і Віцебскай вобласці. Ад кожнай узроставай катэгорыі ў наступны тур прайшло па пяць чалавек. На конкурсе быў адзначаны высокі ўзровень выканальніцкага майстэрства ўдзельнікаў, былі дадзены рэкамендацыі і пажаданні.

У мае 2025 годзе ў г.Браслаў адбыўся адкрыты конкурс харавых калектываў "Браслаўская харавая асамблея" у межах Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы", які праходзіць у 13 раз. У конкурсе прынялі ўдзел 22 калектывы, сярод якіх: 15 калектываў з Віцебскай вобласці, 4 калектывы з суседніх абласцей – Гомельскай, Мінскай, Магілёўскай, Гродзенскай і Мінскай вобласці, 2 калектывы з Расійскай Федэрацыі – Белгародскай і Ліпецкай вобласці, а таксама мужчынскі хор з Рэспублікі Казахстан. Пасля заканчэння конкурсу была праведзена творчая лабараторыя з удзелам кіраўнікоў калектываў і членаў журы. Святочны канцэрт-прывітанне праходзіў ў лесапарку "Леснічоўка", у якім прагучалі творы ў выкананні зводнага хору.

У бягучым годзе ганаровае найменне "народны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь" было прысвоена студыі эстраднай песні "Тандэм" установы адукацыі "Віцебскі дзяржаўны ордэна Дружбы народаў медыцынскі ўніверсітэт" і студыі эстраднай песні "Шанс" установы адукацыі "Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М.Машэрава"; найменне "узорны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь" было прысвоена хору "Мажорыкі" ДУА "Дзіцячая школа мастацтваў №1 г.Наваполацка".

У дапамогу кіраўнікам вакальна-харавых калектываў былі перададзены зборнікі з г.Мінску падчас правядзення семінару (Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур): "Маладзенькая вярба" (М.Зелянкевіч), "Рана сонца ўсходзіць" (П.Юхновіч), "Сузор'е песень шматгалосных" (С.Барысюк), "Ваеннымі шляхамі" (А.Атрашкевіч, В.Жуковіч).

У 2025 годзе ў г.Віцебск адбыўся абласны семінар-практыкум для кіраўнікоў вакальна-харавых калектываў. Прысутнічала каля 45 чалавек. Падчас правядзення прайшлі майстар-класы з удзелам вядучых спецыялістаў вакальна-харавога накірунку.

Згодна справаздач семінары ў вакальна-харавым напрамку праходзяць не ва ўсіх раёнах вобласці. Семінары і майстар-класы прайшлі ў 2025 годзе ў наступных раёнах: Талачынскім, Докшыцкім, Глыбоцкім (творчая лабараторыя),

Расонскім, Шумілінскім і Шаркаўшчынскім раёнах. Пажадана больш актыўна выкарыстоўваць дадзеную форму ўдасканалвання ведаў і практычных навыкаў. З мэтай падтрымкі вакальна-харавага жанру ў большасці раёнаў праводзяцца свае ўласныя агляды-конкурсы вакальнай творчасці, шмат мерапрыемстваў, дзе вакальна-харавыя калектывы з'яўляюцца найбольш запатрабаванымі.

Таксама трэба адзначыць невялікую колькасць конкурсаў, фестываляў са статусам Рэспубліканскі і Міжнародны, дзе прымалі ўдзел калектывы з найменнем "народны, узорны аматарскі калектывы Рэспублікі Беларусь" у справаздачным годзе.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ФІЛАРМАНІЧНЫХ ПЛЯЦОВАК У РЭГІЁНАХ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ Ў 2025 г.* (параўнальны аналіз з 2024 г.)

Раён	Колькасць філарманіч ных пляцовак	Колькасць канцэртаў (усяго)		Колькасць канцэртаў ДШМ		Колькасць канцэртаў калектываў клубных устаноў раёна		Колькасць канцэртаў праведзеных ДКУ "Віцебская абласная філармонія"	
		2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024
Аршанскі	4	-	26	-	-	-	26	-	-
Бешанковіцкі	2	20	21	10	5	10	16	-	-
Браслаўскі	2	9	2	-	-	1	2	-	-
Верхнядзвінскі	2	41	4	1	2	1	2	-	-
Віцебскі	3	22	32	2	24	13	8	-	-
Гарадоцкі	2	23	6	2	1	6	5	-	-
Глыбоцкі	2	57	21	-	5	-	16	-	-
Докшыцкі	3	63	89	42	38	58	51	-	-
Дубровенскі	1	45	2	-	-	4	2	-	-
Лепельскі	4	35	27	1	1	34	26	-	-
Лёзненскі	1	11	7	1	2	4	5	-	-
Міёрскі	2	14	1	-	-	14	1	-	-
Пастаўскі	4	217	3	4	3	-	-	-	-
Расонскі	2	6	6	-	-	6	6	-	-
Сенненскі	2	3	44	2	9	3	34	-	1
Талачынскі	2	2	2	-	-	2	2	-	-
Ушацкі	2	3	2	-	-	2	2	-	-
Чашніцкі	2	4	6	-	-	4	6	-	-
Шаркаўшчынск	2	4	3	2	2	2	1	-	-

i									
Шумілінскі	2	36	8	2	2	34	6	-	-
УСЯГО:	46	615	312	69	94	198	217	-	1

**Аналіз падрыхтаваны па дадзеным, што змешчаны ў справаздачах раёнаў вобласці за 2025 год.*

РАЗВІЦЦЁ ТЭАТРАЛЬНАГА ЖАНРУ

У 2025 годзе ў Віцебскай вобласці ў сферы культуры налічвалася **1893** аматарскіх калектывы мастацкай творчасці, з іх **356** калектываў тэатральнага жанру (з якіх **165** – для дзяцей), што складае **18,8%** ад агульнай колькасці калектываў.

Тэатральны жанр прадстаўлены драматычнымі калектывамі, тэатрамі мініяцюр, тэатрамі гульні, тэатральнымі студыямі, ляльнымі тэатрамі, тэатрамі буфанады і інш., а менавіта: **64** калектывы з найменнем "народны", **24** – "узорны" і **2** са званнем "Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь". Літаратурныя студыі, літаратурна-музычныя калектывы, студыі паэтычнай творчасці таксама адносяцца да тэатральнага жанру. Дадзеныя калектывы ў справаздачным годзе даволі актыўна праявілі сябе праз удзел у абласных мерапрыемствах, пашырылі формы работы з аўдыторыяй – канцэртныя, тэматычныя, тэатралізаваныя, літаратурныя праграмы і сустрэчы, вечары-партрэты і інш. Шмат увагі надавалі мерапрыемствам патрыятычнага напрамку для школьнікаў.

З мэтай стымулявання і актывізацыі сацыякультурнай дзейнасці аматарскіх калектываў і іх мастацкіх кіраўнікоў у вобласці ў 2025 годзе арганізаваны і праведзены наступныя конкурсы для тэатральных калектываў. Абласны конкурс дзіцячых тэатральных калектываў "Малая сцэна" адбыўся 27 сакавіка 2025 года у г.Лепелі. У конкурсе, які садзейнічае развіццю дзіцячага аматарскага тэатральнага мастацтва і ўмацаванню нацыянальных тэатральных традыцый, прынялі ўдзел 12 творчых калектываў. 31 мая 2025 года ў Шуміліна прайшло XVIII абласное свята народнага гумару "Смяцца не грэх", удзел у якім прынялі амаль 20 творчых калектываў вобласці. У рамках свята праведзены: конкурс выступленняў тэатраў-мініяцюр, індывідуальных выканаўцаў гумарыстычнага напрамку на тэму "Кірмаш", выстава-продаж "По ГОСТу", на якой усе ахвочыя змаглі набыць розныя стравы беларускай кухні. Гран-пры конкурсу атрымаў народны тэатр мініяцюр "БУФФ" Шумілінскага раённага цэнтра культуры за праграму "Бульбашы на кірмашы", на I-ым месцы – Лепельскі "Балаган", дыплом II ступені дастаўся калектыву "Шпілька" з Глыбоцкага раёна, бронзу атрымалі артысты калектыву "Фанограф" з г.Гарадок. У рамках свята праведзены конкурс гульнявых праграм для дзяцей, які сабраў таленавітыя калектывы з розных куткоў Віцебшчыны. Па выніках конкурсу пераможцам стаў

народны гульнявы калектыў ”Востраў разумення“ з Глыбоцкага раёна, які здзівіў журы сваёй крэатыўнасцю і прафесіяналізмам. Другое месца заняў мім шоў-гурт ”Дети сцены“ філіяла ”Обальскі гарадскі Дом культуры“ Шумілінскага раёна, а трэцяе – Лапыр Алёна і Блажэвіч Таццяна з Шаркаўшчынскага раёна.

21 чэрвеня 2025 года адбылося XV абласное свята-конкурс самадзейных паэтаў і кампазітараў ”Песні сунічных бароў – 2025“, прысвечанае 80-годдзю Перамогі савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне. Больш за 100 удзельнікаў з аматарскіх аб’яднанняў, клубаў, калектываў, а таксама самадзейных паэтаў і кампазітараў з 17 раёнаў Віцебскай вобласці прынялі ўдзел у спаборніцтвах у напісанні і чытанні паэтычных твораў, выкананні песень, музычных кампазіцый. Падчас конкурсу на пляцоўцы адбыліся прэзентацыі 12 калектываў музычна-паэтычнай і літаратурнай накіраванасці. 16 жніўня 2025 года ў г.п.Шаркаўшчына праведзена абласное свята аматарскіх аб’яднанняў ”Яблычны фэст“, прысвечанае Году добраўпарадкавання. У свяце прымалі ўдзел больш за дзвесце чалавек, гэта 41 аматарскі калектыў рознай жанравай накіраванасці ўстаноў культуры з 15 раёнаў вобласці, а таксама г.Віцебска і г.Наваполацка. Калектывы ўдзельнічалі ў 4 намінацыях: ”Цуды ў яблычным садзе“ – выступленне аматарскіх калектываў у розных жанрах (вакальны, харэаграфічны, тэатральны, музычны, паэтычны (вусная народная творчасць); ”Яблычны кірмаш“ – выстава-прэзентацыя страў і пачастункаў па арыгінальных рэцэптах свайго краю; ”Інтэрактыўны яблычны квэст“ – прэзентацыя гульнявых праграм аматарскіх аб’яднанняў на пляцоўцы; ”Яблычныя матывы“ – прэзентацыя вырабаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва для аздаблення музея І.П.Сікоры. Таксама былі арганізаваны пляцоўкі: ”Літаратурная альтанка“, ”Дзівосны свет маляванкі“ з удзелам музея імя Я.М.Драздовіча, раённых цэнтраў рамёстваў; выстава-прэзентацыя падворкаў сельскіх Саветаў і арганізацый г.п.Шаркаўшчына ”Яблычны перапалох“. 5 лістапада 2025 года на базе ДУК ”Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці“ адбыўся конкурс ляльных тэатраў і гульнявых калектываў ”Ляльны свет“. У конкурсе прынялі ўдзел 17 калектываў: 16 калектываў з Віцебскай вобласці і 1 – з Мінскай вобласці (г.Дзяржынск). Конкурс праводзіўся па наступных намінацыях: ”Ляльны спектакль“, ”Ляльнае прадстаўленне“, ”Батлеечны спектакль“.

У справаздачным годзе аматарскія тэатральныя калектывы вобласці прынялі ўдзел у рэспубліканскіх мерапрыемствах. Так, Віцебскую вобласць на V Рэспубліканскім фестывалі аматарскага тэатральнага мастацтва ”Тэатральныя скрыжаванні“ прадставіў народны тэатр ДУК ”Шумілінскі раённы цэнтр культуры“ – спектакль па драме І.Грэкавай ”Вдовий пароход“. Калектыў заваяваў дыплом Лаўрэата III ступені (28 – 30.03.2025, г.Слуцк Мінскай вобласці). 18-19 ліпеня ў г.Калінкавічы Гомельскай вобласці прайшоў XII Рэспубліканскі фестываль народнага гумару ”Автюки – 2025“. Калектывы ўдзельнічалі ў намінацыях: прыпеўка, гумарыстычны касцюм, гумарыстычныя жыццёвыя гісторыі, інструментальны конкурс, конкурс гумарыстычных відэаролікаў. Віцебшчыну прадставілі: народны тэатр мініяцюр ”Балаган“ г.Лепеля і народны тэатр мініяцюр ”Кактус-кактуз“ Поўсвіжскага СДК Лепельскага раёна.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ТЭАТРАЎ МОДЫ

Тэатры моды ажыццяўляюць сваю дзейнасць на базе дзяржаўных, ведамасных устаноў культуры, вышэйшых, сярэдніх спецыяльных устаноў адукацыі, сярэдніх школ, устаноў дадатковай адукацыі.

Па статыстычных дадзеных у 2025 годзе Віцебскай вобласці з найменнем "народны", "узорны" дзейнічала: 15 тэатраў мод : 1 "народны" – у сістэме адукацыі, 14 "узорных". З іх 6 – у сферы культуры, 9 – у сістэме адукацыі. У 2025 годзе найменне "ўзорны" нададзена: тэатру моды "Чарадзейка" дзяржаўнай установы адукацыі "Сярэдняя школа №25 г.Віцебска" і тэатру моды "Ніка" дзяржаўнай установы дадатковай адукацыі "Палац дзяцей і моладзі г.Наваполацка". Пазбаўлены наймення "ўзорны" тэатр авангарднай моды "Cold star" дзяржаўнай установы адукацыі "Сярэдняя школа №20 г.Орша імя І.А.Флёрава".

Удзельнікі тэатраў моды атрымліваюць веды па наступных напрамках: асновы канструявання і тэхналогія вырабу адзення; асновы дэкаратыўна-прыкладной творчасці, стылістыка, акцёрскае майстэрства, асновы дэфіле, гісторыя касцюма, сцэнічны рух, візаж і г.д.

Тэатры моды вядуць актыўную творчую дзейнасць, прымаюць удзел у святочных мерапрыемствах, культурным жыцці сваіх раёнаў, гарадоў, вобласці, рэспублікі, за што неаднаразова ўзнагароджваюцца граматамі і падзякамі, з'яўляюцца неаднаразовымі ўдзельнікамі і пераможцамі розных міжнародных, рэспубліканскіх і абласных конкурсаў.

З мэтай развіцця і папулярызавання розных відаў і напрамкаў творчай дзейнасці тэатраў моды, выяўлення і падтрымкі калектываў, таленавітых аўтараў у галіне моды, павышэння мастацкага майстэрства ўдзельнікаў, эстэтычнага выхавання дзяцей і моладзі на аснове нацыянальных традыцый і культуры у Віцебскай вобласці праводзяцца: адкрыты абласны свята-конкурс тэатраў моды "Модны дывертысмент" у рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску"; адкрыты конкурс дзіцячых тэатраў моды "Подыум" (г.Віцебск); адкрыты гарадскі конкурс дзіцячай моды "Kids Couture" (г.Наваполацк); fashion-конкурс ільняных калекцый адзення "Поле кветак" у межах фестывалю беларускага лёну (г.Орша); фестываль-конкурс моды і дызайна "Синий дом" (г.Віцебск). У конкурсах прымаюць удзел калектывы тэатраў моды, студыі касцюма, аб'яднанні мадэлявання і канструявання адзення ўстаноў культуры і адукацыі.

13 ліпеня 2025 года адбылося V адкрытае абласное свята-конкурс "Модный дивертисмент" у рамках Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску". Унікальная падзея сабрала модных энтузіястаў і знатакоў мастацтва. У конкурсе прынялі ўдзел 25 калектываў (300 чалавек) па наступных намінацыях: "Современность", "Славяночка. Костюм. Традиция.", "Лучший демонстратор одежды". Гран-пры заваявала студыя ласкутнага шыцця "ЛоскуТок" ДУ "Культурна-гічтрычны комплекс "Залатое кола горада Віцебска" Дзвіна".

РАЗВІЦЦЁ БАТЛЕЕЧНЫХ КАЛЕКТЫВАЎ НА ВІЦЕБШЧЫНЕ

Галоўным накірункам дзейнасці батлеечных калектываў Віцебскай вобласці з'яўляецца папулярызацыя аматарскага ляльнага тэатральнага мастацтва. Традыцыі батлеечнага тэатра выкарыстоўваюцца сёння ў прафесійным сцэнічным і дэкаратыўна-прыкладным мастацтве, у пастаноўках ляльных тэатраў.

У дадзеным жанры працуюць наступныя калектывы: народны батлеечны калектыў "Скарбонка" з г.п.Шаркаўшчына, народны батлеечны калектыў "Докшыцкая батлейка Патупчыка", народны ляльны тэатр "Капялюш" Цэнтра рамёстваў і традыцыйнай культуры ДУК "Цэнтр культуры г.Наваполацка"; "Добрая мысль" Дабрамыслянскай ДШМ і батлейка філіяла "Цэнтр рамёстваў" ДУК "Лёзненская ЦКС", батлейка Сенненскага РЦКіНТ, батлейка Бешанковіцкага Дома рамёстваў, "Батлейка" г.п.Арэхаўск Аршанскага раёна, калектыў "Тэатрум" з г.Глыбокае, батлеечныя калектывы Браслаўскага, Дубровенскага, Лепельскага і Шумілінскага раёнаў.

ДУ "Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці" штогод становіцца пляцоўкай для развіцця батлеечнага мастацтва. Раз у два гады на базе ДУК "Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці" ладзіцца абласны конкурс ляльных і батлеечных калектываў "Ляльны свет". Пры вызначэнні пераможцаў конкурсу асноўнымі крытэрыямі з'яўляюцца: папулярызацыя беларускай нацыянальнай спадчыны, сучаснасць ідэі спектакля, яго маральная і эстэтычная накіраванасць, актуальнасць творчай задумкі спектакля для дзіцячай аўдыторыі, адпаведнасць магчымасцяў выканаўцаў выбранаму мастацкаму твору, кампазіцыйная цэласнасць спектакля, мастацкі ўзровень і стылістычнае адзінства, тактоўная інтэрпрэтацыя батлеек ў адпаведнасці з сучаснымі ўмовамі. 5 лістапада 2025 года ў Сянно адбыўся чарговы абласны конкурс, дзе ў намінацыі "Батлеечнае прадстаўленне" прынялі ўдзел калектывы з Докшыцкага, Лёзненскага і Шаркаўшчынскага раёнаў.

9 жніўня 2025 года ў г.Докшыцы другі раз ў рамках Рэспубліканскага фестывалю сяброўства і мастацтва "Две реки" прайшоў адкрыты конкурс традыцыйных батлеечных калектываў "Батлейка Патупчыка запрашае". 8 калектываў з Магілёўскай, Мінскай і Віцебскай абласцей прадэманстравалі гледачам і журы майстэрства батлеечнага мастацтва праз паказы спектакляў і прадстаўленняў. У намінацыі "Батлеечны спектакль" Лаўрэатам I ступені стаў народны тэатр лялек "Капялюш" філіяла "Цэнтр рамёстваў і традыцыйнай культуры" ДУК "Цэнтр культуры г.Наваполацка". У намінацыі "Батлеечны спектакль" Лаўрэатам I ступені стаў гурток "Жаўрукі" аддзела народнай творчасці ДУК "Баранавіцкая раённая клубная сістэма" Брэсцкай вобласці.

4 лістапада 2025 года галоўны рэжысёр АМЦНТ В.С.Мульц і кіраўнік народнага тэатра лялек "Капялюш" Цэнтра рамёстваў і традыцыйнай культуры ДУК "Цэнтр культуры г.Наваполацка" А.М.Рэцікаў прынялі ўдзел у абласным семінары-практыкуме для кіраўнікоў аматарскіх тэатраў лялек, які адбыўся ў Маладзечне Мінскай вобласці на базе абласнога тэатра лялек "Батлейка", дзе пазнаёмілі калег з элементам нематэрыяльнай культурнай спадчыны "Віцебскі

жлоб“, унесеным ў Дзяржаўны спіс нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь. Дадзены тып батлейкі быў распаўсюджаны ў Віцебскай губерні і прылеглых тэрыторыях у XIX стагоддзі. Ён спалучае ў сабе статычную лялечную панараму з тэатрам ценяў, які рухаецца. Спектаклі батлейкі ”Віцебскі жлоб“ заўсёды выклікаюць вялікую цікавасць у гледачоў рознага ўзросту. Традыцыі ”Віцебскага жлоба“ актыўна папулярызуюе народны лялечны тэатр ”Капялюш“ Цэнтра рамёстваў і традыцыйнай культуры г.Наваполацка.

АНАЛІЗ АБ ДЗЕЙНАСЦІ АМАТАРСКІХ ЦЫРКАВЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ ЗА 2025 ГОД

На 1 студзеня 2026 года ў Віцебскай вобласці ў сферы культуры працуе 9 цыркавых калектываў, у якіх налічваецца 208 удзельнікаў і 2 прафсаюзныя калектывы (3 падрыхтоўчыя групы).

Калектывы сферы культуры:

ДУК ”Гарадскі Палац культуры і творчасці ”Орша“

Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь узорная цыркавая студыя ”Арэна“.

У рэпертуары калектыву больш за 40 канцэртных цыркавых нумароў. З іх 12-беларускай тэматыкі. Удзельнікі прымаюць актыўны ўдзел у культурна-масавых мерапрыемствах, якія праводзяцца ўстановай і аддзелам культуры Аршанскага райвыканкама, прысвечаных каляндарным і прафесійным святам, рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах, такіх як урачыстае мерапрыемства ў рамках праекта ”Сцяг Перамогі“ маладзёжнага савета пры Савеце Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, прысвечанае 80-годдзю Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне (г.Орша, Віцебская вобл.), адкрыццё VI Рэспубліканскага конкурсу прафесійнага майстэрства ”ProfSkills Belarus 2025“ (г.Мінск), рэспубліканскі ўрачысты вечар, прысвечаны дню медыцынскіх работнікаў (г.Мінск), абласны конкурс патрыятычнай песні ”Песні юнацтва нашых бацькоў“, святочны канцэрт, прысвечаны ўшанаванню лаўрэатаў ганаровага звання ”Чалавек года Віцебшчыны-2024“ і іншыя.

Дзіцячая цыркавая студыя ”Антрэ“ – з’яўляецца калектывам-спадарожнікам Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь узорнай цыркавой студыі ”Арэна“. Студыя арыентавана на пачатковую цыркавую падрыхтоўку дзяцей.

Дзіцячая цыркавая студыя ”Алладин“ заснавана ў 2024 годзе. У студыі займаецца 24 дзіцяці ва ўзросце ад 4 да 9 гадоў. Рэпетыцыі ў студыі праходзяць рэгулярна на падставе рэпетыцыйнага графіка ў абсталяванай цыркавой зале і танцкласе. Кіраўніцтва студыяй вядзецца на добраахвотнай аснове. Не гледзячы

на кароткі час навучання ў студыі юныя ўдзельнікі ўжо выступілі на сцэнічнай пляцоўцы ўстановы.

ДУК "Аршанскі раённы Цэнтр культуры "Перамога"

Узорная цыркавая студыя "Фантазёры" прыняла ўдзел у наступных конкурсах і мерапрыемствах: II адкрытым Рэспубліканскім фестывалі-конкурсе цыркавага мастацтва "Арэна Стар" (г.Мінск) – лаўрэат I ступені, дыплом Гран-пры, Міжнародным фестывалі цыркавага мастацтва "Пскоўскі Скамарох" (г.Пскоў) – лаўрэат I і II ступені, VIII Міжнародным фестывалі моладзевых цыркаў "Усё пачынаецца з мары" (г.Санкт-Пецярбург) – дыпломы лаўрэата I ступені, тэматычным творчым праекце "Дарога ў цырк – 2025" (ВДЦ "Орленок", г.Туапсэ, Расія) – лаўрэат I ступені, спецыяльны прыз фонду Юрыя Нікуліна. Калектыў – актыўны ўдзельнік раённых і гарадскіх мерапрыемстваў.

Цыркавая студыя "Авангард" прымае ўдзел у мерапрыемствах раённага і гарадскога маштабу – тэматычныя канцэрты, адкрыццё летняга сезона ў дзіцячым парку, гарадское традыцыйнае дзіцячае свята марожанага і ласункаў "Лета-2025" і іншыя.

Цыркавая студыя "Чудаки" створана ў 2025 годзе. Калектыў прыняў удзел у наступных конкурсах і мерапрыемствах: II адкрытым Рэспубліканскім фестывалі-конкурсе цыркавага мастацтва "Арэна Стар" (г.Мінск) – лаўрэат I ступені, VIII Міжнародным фестывалі моладзевых цыркаў "Усё пачынаецца з мары" (г.Санкт-Пецярбург) – дыпломы лаўрэата I і III ступені, дыплом "За лепшую рэжысёрскую працу".

ДУК "Пастайскі раённы Дом культуры"

Узорная цыркавая студыя "Каскад" працуе з 2005 года. Мае паспяховы вопыт аб'яднання цыркавага, харэаграфічнага і тэатральнага жанраў. У рэпертуары выкарыстоўваюцца трукавыя элементы прафесійных цыркавых калектываў, а таксама аўтарскія рэжысёрскія працы: шоў-праграмы, цыркавыя паказы, музычныя казкі, сольныя нумары і інш. Асноўны змест творчага жыцця калектыву складаюць пастаянная рэпетыцыйная работа і актыўная канцэртная дзейнасць. У 2025 годзе калектыў прыняў удзел у абласным конкурсе сямейнай творчасці "Мир Вашему дому" (г.Верхнядзвінск) – дыплом "За актыўны ўдзел", Міжнародным свяце "Вішнёвы фестываль" (г.Глыбокае) – дыплом "За актыўны ўдзел", Рэспубліканскім свяце цыркавага мастацтва "Арэна". Пры калектыве працуе **падрыхтоўчая цыркавая студыя**, якая арыентавана на пачатковую цыркавую падрыхтоўку дзяцей.

Прафсаюзныя калектывы:

Палац культуры ААТ "Нафтан" г.Наваполацка

У складзе Заслужанага аматарскага калектыву Рэспублікі Беларусь **узорнага цырка "Юность"** – ўдзельнікі ва ўзросце ад 4 да 32 гадоў. Пры

калектыве дзейнічаюць тры групы: канцэртная, падрыхтоўчая і гімнастычная. Рэпертуар цырка ўключае: цыркавыя спектаклі, канцэртныя праграмы шоў-праграмы ў розных цыркавых жанрах: акрабатыка, паветраная гімнастыка, жангліраванне, праца са скакалкамі і хула-хупамі, пластыка, антыпод, ікарыйскія гульні і інш.

”Юность“ прымае актыўны ўдзел у культурным жыцці горада і Палаца культуры, штогод выступаючы на розных мерапрыемствах: Рэспубліканскім свяце цыркавога мастацтва ”Арэна“ (г.Орша), Міжнародным фестывалі-конкурсе цыркавога мастацтва ”Пскоўскі Скамарох“ (г.Пскоў, Расія) – дыплом І ступені, шматжанравым фестывалі мастацтваў ”Танцавальны Оскар“ (г.Полацк) – дыпламы лаўрэата І ступені і ІІ ступені, ХХІ Міжнародным фестывалі песні і музыкі ”Дняпроўскія галасы ў Дуброўне“ і інш.

Дом культуры чыгуначнікаў г.Орша **КСЦ УП ”Мінскае аддзяленне Беларускай чыгункі“**

Узорны цыркавы калектыў ”Феерія“ з’яўляецца адным з самых яркіх і папулярных творчых калектываў у г.Орша. Асноўныя жанравыя напрамкі: эстрадна-цыркавая акрабатыка, паветраная гімнастыка, антыпод, эквілібрыстыка, жангльж, фізічная падрыхтоўка, харэаграфія і акцёрскае майстэрства. Штогод калектыў паспяхова ўдзельнічае ў шматлікіх конкурсах і мерапрыемствах: гала-канцэрце майстроў мастацтваў ”У адзінстве наша сіла!“ Форуму рэгіёнаў Беларусі і Расіі (г.Віцебск), святочным канцэрце ”Шлях да Незалежнасці“ (Палац Рэспублікі, г.Мінск) і інш.; Міжнародным тэлепраекце ”Кубак Дружбы“ (г.Мінск), Міжнародным фестывалі ”Звычайны чуд незвычайных дзяцей“ – лаўрэат у намінацыі ”Высокае майстэрства ў жанры акрабатыкі і артыстызму“ (г.Сочы, Расія), Міжнародным фестывалі-конкурсе ”Залатое сячэнне“ – дыплом лаўрэата І ступені ў намінацыі ”Акрабатыка“ і Гран-пры, Рэспубліканскім свяце цыркавога мастацтва ”Арэна“ (г.Орша) і інш. Пры ўзорным цыркавым калектыве існуе падрыхтоўчая група.

Варта адзначыць, што за апошні год павялічыўся склад ўдзельнікаў цыркавых калектываў вобласці, які расце за кошт актыўнай работы па прыцягненні дзяцей і моладзі, павышэння цікавасці да цыркавага і сцэнічнага мастацтва, а таксама дзякуючы стварэнню камфортных умоў для заняткаў. Пашырэнне творчага рэпертуару, удзел у конкурсах і фестывалях спрыяе папулярызаванню цыркавых калектываў і ўмацаванню іх іміджу.

28 – 29 лістапада 2025 года ў г.Орша адбылося IV Рэспубліканскае свята-конкурс цыркавога мастацтва **”Арэна – 2025“**, якое сабрала 11 лепшых аматарскіх калектываў з Беларусі (Віцебская, Брэсцкая, Гомельская, Мінская вобласці і г.Мінск), а таксама з г.Дарагабуж Расійскай Федэрацыі. Віцебшчыну прадстаўлялі 4 калектывы – Заслужаныя аматарскія калектывы Рэспублікі Беларусь – цырк ”Юность“ г.Наваполацка, цыркавая студыя ”Арэна“ г.Орша, узорны цыркавы калектыў ”Феерія“ г.Орша, узорная цыркавая студыя ”Каскад“ г.Паставы. Праграма складалася з разнажанравых нумароў з элементамі

акрабатыкі, гімнастыкі, жанглявання, эквілібрыстыкі, атлетыкі. Узрост удзельнікаў – ад 5 да 25 гадоў.

Для далейшага развіцця цыркавага мастацтва ў вобласці неабходна: павышэнне творчага ўзроўню калектываў, распрацоўка новых цыркавых нумароў, стварэнне тэматычных праграм, актыўны ўдзел у рэспубліканскіх і міжнародных фестывалях, абмен вопытам з іншымі калектывамі, майстар-класы ад прафесійных артыстаў цырка, матэрыяльна-тэхнічнае развіццё, абнаўленне абсталявання і рэквізіту, пошук спонсарскай падтрымкі і ўдзел у грантавых праграмах, правядзенне адкрытых рэпетыцый, святочных канцэртаў, актыўная праца ў сацыяльных сетках.

НАВУКОВА-ДАСЛЕДЧАЯ І ВЫСТАВАЧНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ ЗА 2025 ГОД

У 2025 годзе Дамы (Цэнтры) рамёстваў актыўна развівалі навукова-даследчую і выставачную дзейнасць, накіраваную на папулярызацыю традыцыйных тэхнік, падтрымку майстроў народных мастацкіх рамёстваў і павышэнне цікавасці да народнай творчасці.

Навукова-даследчая дзейнасць

За справаздачны 2025 год навукова-даследчая работа была сканцэнтравана па некалькіх напрамках, у тым ліку экспедыцыйная дзейнасць па Віцебскай вобласці. У рамках гэтай работы арганізоўваўся збор і каталагізацыя матэрыялаў па традыцыйных народных рамёствах, уключаючы інфармацыю з архіваў, музеяў, а таксама перадачы жывых сведкаў гісторыі. У Чашніцкім, Докшыцкім і Гарадоцкім раёнах праведзена больш за 8 экспедыцый па даследаванні традыцыйных мастацкіх рамёстваў. Гэта сведчыць пра найбольшую зацікаўленасць гэтых рэгіёнаў і у захаванні нашай культурнай спадчыны.

Дзякуючы майстрам народных мастацкіх рамёстваў Віцебскай вобласці праводзіцца пастаяннае даследаванне традыцыйных тэхнік і тэхналогій, майстры імкнуцца аднавіць страчаныя тэхналогіі і рэканструяваць экспанаты паводле артэфактаў. У дадзеным накірунку актыўна праводзяць работу ў Міёрскім, Чашніцкім, Сенненскім, Гарадоцкім, Лепельскім, Шаркаўшчынскім раёнах. У 2025 годзе асаблівая ўвага надавалася тэхніцы вышыўкі па сетцы "перавіць", унікальнай для Віцебскай вобласці. Найбольш плённую працу правялі майстры народных мастацкіх рамёстваў з Пастаўскага, Міёрскага, Глыбоцкага, Сенненскага, Полацкага, Віцебскага, Гарадоцкага раёнаў. Знойдзены артэфакты: абрусы, ручнікі, элементы адзення, праведзена рэканструкцыя з захаваннем памераў, арнаментальнага матыву.

Важнай часткай дзейнасці Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў стала супрацоўніцтва з навуковымі арганізацыямі і музеямі ў рамках даследчых

праектаў, што дазваляла аб'яднаць намаганні і павысіць эфектыўнасць работы па вывучэнні і захаванню багатай спадчыны народных рамёстваў. Гэты комплексны падыход да навуковай работы садзейнічаў не толькі захаванню традыцый, але і стварэнню ўмоў для іх развіцця і перадачы будучым пакаленням. Найбольш актыўнае супрацоўніцтва з краязнаўчымі і этнаграфічнымі музеямі, навуковымі ўстановамі, бібліятэчнай сістэмай, а таксамай сістэмай адукацыі вядзецца у Дубровенскім, Сенненскім, Чашніцкім, Гарадоцкім, Докшыцкім, Бешанковіцкім раёнах. Паводле знойдзенай інфармацыі, фотаздымкаў, артэфектаў, запісаў і апісанняў ў дапаможніках, адбываецца глыбокае даследаванне традыцыйных рамёстваў сваіх рэгіёнаў.

Выставачная дзейнасць

У 2025 годзе Дамы (Цэнтры) рамёстваў актыўна развівалі выставачную дзейнасць, накіраваную на папулярызацыю традыцыйнага мастацтва і падтрымку майстроў народных мастацкіх рамёстваў. Выставачная дзейнасць ўключала ў сябе розныя формы, што дазваляла ахапіць шырокую аўдыторыю і прадэманстраваць багацце традыцыйнай народнай творчасці. На пастаяннай аснове дзейнічалі стацыянарныя выставы пры філіялах, дзе былі прадстаўлены вырабы майстроў, а таксама знойдзеныя артэфекты з фондаў дадзеных устаноў, якія адлюстроўвалі рэгіянальныя асаблівасці: вышыўка, ткацтва, разьба па дрэве, лапікавае шыццё, кераміка і іншыя віды рамёстваў. Асаблівую цікавасць выклікалі персанальныя выставы, якія дазвалялі пазнаёміцца з творчасцю асобных майстроў і мастакоў народных мастацкіх рамёстваў, ацаніць іх індывідуальны стыль і тэхніку. Акрамя таго, арганізоўваліся тэматычныя выставы, прысвечаныя канкрэтным відам рамёстваў: вышыўка, кераміка, выцінанка, або традыцыйным святам – Вялікдзень, Купалле, што надавала выставам асаблівую атмасферу. Найбольшую колькасць выстаў рознага накірунку пры філіялах праведзена ў Бешанковіцкім, Чашніцкім, Талачынскім раёнах – больш за 25 выстаў.

Важным элементам выставачнай дзейнасці сталі выставы-продажы і кірмашы, якія праводзіліся на святах горада, альбо ў межах фестываляў рознага ўзроўню, дзе наведвальнікі мелі магчымасць набыць арыгінальныя вырабы непасрэдна ў аўтараў, падтрымаць майстроў і пазнаёміцца з традыцыйнымі тэхнікамі.

Майстры Дамы (Цэнтры) рамёстваў актыўна ўдзельнічалі ў абласных і рэспубліканскіх выставах народнай творчасці, прадстаўляючы дасягненні вобласці шырокай публіцы і папулярызуючы народныя рамёствы на ўсёй тэрыторыі краіны: абласной выставе-конкурсе галаўных убораў "Справа ў капелюшы" ў рамках Міжнароднага свята "Вішнёвы фестываль" (г.Глыбокае); адкрытым абласным свяце-конкурсе "Ажурныя мары" ў рамках XXXIV Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" (г.Віцебск); абласной інтэрактыўнай выставе-конкурсе мастацкіх вырабаў "Птушыны

перапалох“ у межах экалагічнага свята ”Жураўлі і журавіны Міёрскага краю“ (г.Міёры).

Важна адзначыць, што формы работы пры Дамах (Цэнтрах) рамёстваў з кожным годам пашыраюцца, найбольш цікавыя адзначаюцца ў Талачынскім раёне: адраснае абслугоўванне, творчыя ўрокі, творчыя сустрэчы, урокі майстра, анлайн-кансультацыі, дні адчыненых дзвярэй, свята вёскі (сумесная праца з аўтаклубам), гадзіна народнай творчасці.

У 2025 годзе філіялам ”Гарадоцкі Дом рамёстваў і фальклору“ праведзена значная работа па захаванні і папулярызацыі матэрыяльнай і духоўнай культурнай спадчыны. Распрацаваны прапановы аб наданні статусу гісторыка-культурнай каштоўнасці аб’екту ”Перавіць з насцілам Гарадоцкага краю“. Майстрамі народных мастацкіх рамёстваў з г.п.Лёзна створаны два метадычныя дапаможнікі, прысвечаныя традыцыйнаму адзенню ”Святочная сарочка на гестцы з падаплёкай“, ”Шлюбны дзявочы строй. Сарочка з вышыўкай крыжом і роспісам. Касаклінны сарафан ”на вілачцы“. Акрамя таго, Аршанскім Домам рамёствам падрыхтаваны і надрукаваны серыі каляровых паштовак, прысвечаных традыцыйнаму адзенню Аршаншчыны (21 адзінка), а таксама мужчынскім галаўным уборам гэтага рэгіёна. Глыбоцкім Домам рамёстваў распрацаваны інфармацыйны буклет ”Рамесныя традыцыі Глыбоччыны“, накіраваны на папулярызацыю мясцовых рамёсных традыцый.

У выніку праведзенай работы за 2025 год адзначаецца павышэнне цікавасці да народных мастацкіх рамёстваў, што пацвярджаецца павелічэннем колькасці наведвальнікаў выставак і майстар-класаў, асабліва сярод моладзі. Пашырылася геаграфія распаўсюджвання вырабаў майстроў, што сведчыць аб павелічэнні іх папулярнасці і запатрабаванасці. Важным дасягненнем стала ўмацаванне супрацоўніцтва з навуковымі арганізацыямі і іншымі культурнымі ўстановамі, што садзейнічае паглыбленню вывучэння і захаванню традыцый народнага мастацтва.

Рэкамендацыі:

развіваць навукова-даследчую дзейнасць, асабліва ў галіне вывучэння і захавання традыцыйных тэхнік і ўзораў;

павялічыць колькасць майстар-класаў і іншых інтэрактыўных мерапрыемстваў, каб прыцягнуць больш шырокую аўдыторыю;

распрацаваць новыя формы работы з моладдзю, накіраваныя на папулярызацыю народных рамёстваў;

пашырыць супрацоўніцтва з турыстычнымі арганізацыямі для папулярызацыі вырабаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў. Асаблівую ўвагу на рэкамендацыі неабходна звярнуць Ушацкаму, Расонскаму, Аршанскаму, Шумілінскаму, Дубровенскаму Домам (Цэнтрам) рамёстваў.

РАБОТА САЛОНАЎ-МАГАЗІНАЎ І ІХ ФІНАНСАВА-ГАСПАДАРЧАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

У 2025 годзе ў Віцебскай вобласці для рэалізацыі вырабаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў арганізавана работа 11 пунктаў продажу сувенірнай прадукцыі пры Дамах (Цэнтрах) рамёстваў. Гэтыя пункты продажу прадстаўляюць шырокі спектр вырабаў народных майстроў, мастакоў і рамеснікаў, сувенірную прадукцыю з выразна выяўленым мясцовым каларытам, што спрыяе захаванню і папулярызацыі традыцыйнай культуры рэгіёна.

Асартымент гандлёвых аб'ектаў прадстаўлены вырабамі розных жанраў, тэматыкі і памераў: ад невялікіх драўляных бірулек, бранзалетаў з бяросты, лялек у традыцыйнай вопратцы, керамічных падвесак, шопераў, свістулেক, вырабаў з саломкі, вязаных сурвэтак, да масіўных вырабаў, такіх як кошыкі і мэбля з лазы, драўляная скульптура. Асабліва адзначаецца попыт на сувенірную прадукцыю з дзяржаўнай сімволікай. Усе гандлёвыя аб'екты маюць прайс-лісты і прапаноўваюць вырабы пад заказ, што дазваляе задаволіць індывідуальныя патрэбы кліентаў. Напрыклад:

у сувенірнай лаўцы "Скрыначка" філіяла "Полацкі раённы Цэнтр рамёстваў і нацыянальных культур" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры" знаходзіцца 222 адзінкі сувенірнага тавару;

мастацкі салон па продажу вырабаў дэкаратыўна-прыкладнога накірунку і жывапісу "Цэнтр рамёстваў і традыцыйнай культуры" ДУК "Цэнтр культуры г.Наваполацка" налічвае 204 адзінкі сувенірнага тавару;

ў краме "Сувенір-плюс" філіяла "Дубровенскі раённы Дом рамёстваў" ДУК "Раённы цэнтр народнай творчасці і культурна-дасугавай дзейнасці Дубровенскага раёна" — 95 адзінак сувенірнага тавару;

ў краме філіяла "Гарадоцкі Дом рамёстваў і фальклору" ДУК "Гарадоцкі раённы Цэнтр культуры" знаходзіцца 86 адзінак сувенірнага тавару і г.д.

Асартымент прадукцыі пастаянна абнаўляецца дзякуючы творчаму развіццю майстроў і імкненню задаволіць патрэбы насельніцтва. Найбольшай папулярнасцю карыстаюцца вырабы з саломалляцення, лозалляцення, разьбы па дрэве, ткацтва, ганчарства, вышыўкі і вырабу лялек. Унікальнасць кожнага вырабу падкрэслівае высокі ўзровень майстэрства і аўтэнтычнасць прадукцыі.

Акрамя стацыянарных гандлёвых аб'ектаў, сувенірная прадукцыя рэалізуецца на выездных выставах-продажах у межах міжнародных, рэспубліканскіх, абласных і раённых мерапрыемстваў, што пашырае геаграфію продажаў і прыцягвае новую аўдыторыю.

Аналіз фінансавых паказчыкаў за 2025 год паказвае станоўчую дынаміку развіцця гандлю вырабамі народнай творчасці. Сувенірная лаўка "Скрыначка" філіяла "Полацкі раённы Цэнтр рамёстваў і нацыянальных культур" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры" рэалізавала сувеніраў на 2823,90 рубля, што складае 192,72% ад паказчыка 2024 года. Салон-магазін "Скарбонка" ДУК

”Лепельскі Цэнтр рамёстваў“ атрымаў даход у памеры 4889 руб. Філіял ”Аршанскі Дом рамёстваў” ДУК ”Гарадскі Палац культуры і творчасці ”Орша“– 1990,50 руб., а філіял №2 ”Глыбоцкі Дом рамёстваў” – 928 руб. Гэтыя дадзеныя сведчаць пра высокі попыт на вырабы ручной працы, іх каштоўнасць, унікальнасць і якасць.

У цэлым, дзейнасць салонаў-магазінаў Віцебскай вобласці па рэалізацыі вырабаў народнай творчасці ў 2025 годзе можна ахарактарызаваць як паспяховую. Назіраецца стабільны попыт на прадукцыю, павелічэнне аб’ёмаў продажу і павышэнне даходаў.